

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

**Komparace *The Great British Bake Off*
a české verze formátu – *Peče celá
země***

Michaela Štálová

Katedra divadelních a filmových studií

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Jana Jedličková, Ph.D.

Studijní program: Filmová, divadelní, televizní a rozhlasová
studia

Olomouc 2021

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Komparace *The Great British Bake Off* a české verze formátu – *Peče celá země* vypracovala samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Datum

.....

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování Mgr. et Mgr. Janě Jedličkové, Ph.D. za její cenné rady a trpělivost při vedení mé bakalářské práce.

podpis

Obsah

Úvod	5
Kritika pramenů a literatury	8
1. Teoretická východiska a metodologie	11
1.1 Adaptační teorie v kontextu televizních studií	11
1.2 Televizní formát	12
1.3 Metodologie.....	14
2. Obecná charakteristika formátu.....	17
3. Komparace <i>The Great British Bake Off</i> a <i>Peče celá země</i>	20
3.2.1. Základní struktura.....	20
3.2.2 Historické segmenty	25
3.2.3 Vzhled studia úvodní titulková sekvence	26
3.2.4 Soutěžní úkoly	30
3.2.5 Soutěžící	33
3.2.6. Moderátoři a porota	37
4. Shrnutí	40
Závěr.....	43
Seznam použitých pramenů a literatury	45

Úvod

V lednu roku 2020 odvysílala Česká televize adaptaci zahraničního formátu *The Great British Bake Off*.¹ Původně britský reality TV formát premiéroval v roce 2010 na stanici BBC Two. Do premiéry české adaptace bylo v Británii odvysíláno deset sérií. Jedenáctá série byla odvysílána v září roku 2020 a její struktura se od předchozích sérií v několika aspektech lišila, jelikož vznikala v období celosvětové pandemie virového onemocnění COVID-19, která vypukla na jaře roku 2020.

Hlavním předmětem této práce je komparace britského televizního formátu *The Great British Bake Off* a jeho české adaptace *Peče celá země*.² Cílem této práce je nejen identifikace rozdílů mezi českou a britskou verzí formátu, ale i stanovení použitých adaptačních strategií spojených s proměnou kulturního kontextu. V článku pro britský zpravodajský web *TheGuardian.com*³ Charlotte Higgins označuje *The Great British Bake Off* za plnohodnotný kulturní fenomén a perfektní pořad pro současnou Británii.⁴ V *More Cake Please – We're British!*⁵ Peri Bradley přikládá *The Great British Bake Off* roli pořadu, který zachycuje část britské národní identity, stejně tak jako to dělá například pořad *Come dine with me*.⁶ Vzhledem k tomu, že v případě *Peče celá země* není možné mluvit o tradici ve vztahu k české televizní krajině, nelze mu přisuzovat stejnou hodnotu v rámci českého kulturního kontextu.

Teoretička Shanon Wells-Lessagne v publikaci *Television and Serial Adaptation*⁷ označuje aplikaci adaptačních studií na televizní prostředí jako vzácnou.⁸ Nedostatky publikace z hlediska jejího využití v rámci této práce jsou blíže diskutovány v sekci

¹ *The Great British Bake Off* [televizní pořad], Velká Británie, Love productions, 2010 -.

² *Peče celá země*. 1. série [série televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020.

³ Jde o odnož populárního britského deníku *The Guardian*, Velká Británie: Guardian media group, 1959 -současnost.

⁴ HIGGINS, Charlotte. *The genius of The Great British Bake Off*. The Guardian [online]. 6.10.2015 [cit. 12.2.2021] Dostupné z: <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2015/oct/06/genius-of-great-british-bake-off>.

⁵ BRADLEY, Peri. *More Cake Please – We're British!* In: BRADLEY, Peri. ed. *Food, Media and Contemporary Culture* 2016. London: Palgrave Macmillan UK, 2016, pg. 9-26.

⁶ *Come dine with me* [televizní pořad] XXX 2005-, Channel 4, ITV Studios & Shiver Productions

⁷ WELLS-LASSAGNE, Shannon. *Television and serial adaptation*. New York: Routledge, 2019.

⁸ WELLS-LASSAGNE, Shannon. *Television and seriál adaptation*. New York: Routledge, 2019. pg. 5.

věnující se kritice literatury. Texty zde uvedené jsou využity zejména pro nastínění teoreticky-metodologických východisek.

Část zaměřená na adaptační teorii vychází z velké části z prací Alberta Morana, jako je například článek *Global franchising, local customizing*⁹, a ze sborníku studií věnovaných televiznímu formátu *Global television formats*¹⁰ od Tashy Oren a Sharon Shahaf. Součástí teoreticko-metodologických východisek je i obecná charakteristika televizního formátu a bližší popis metody použité pro analytickou část.

Analytická část bakalářské práce se věnuje komparaci konkrétních verzí totožného formátu. Jsou pro ni stanoveny proměnné, které jsou podrobeny detailní komparaci. Mezi ně je zařazena základní struktura, ale i prvky, které je nutné při adaptaci formátu změnit, aby byl fomrát lépe přijat v prostředí definovaném národností a kulturním zázemím. Kromě již zmiňované základní struktury jde konkrétně o vzhled studia a úvodní titulkovou sekvenci, historický segment, soutěžní úkoly, soutěžící, porotu a moderátory. Popis proměnných slouží k vyzdvihnutí adaptačních postupů a změn, ke kterým v rámci přenosu došlo.

Závěr práce poskytuje prostor celkovému shrnutí poznatků získaných propojením teoretické a analytické části. Opět tematizuje problematiku přenosu televizního formátu do jiného kulturního prostředí a teze v něm jsou podloženy informacemi z předchozích kapitol práce.

Zásadní limit práce leží v rozsahu vzorku, na němž bude prováděna komparace. Vzhledem k tomu, že jsem si pro analytickou část práce zvolila pouze jednu sérii od obou národních verzí formátu, jsou výsledné teze značně zatíženy konkrétností a postrádají měřítko obecnosti, které by bylo možné zohlednit, pokud by formátů zvolených pro komparaci bylo větší množství. Poznatky dosažené během zkoumání jsou tedy aplikovatelné pouze na jeden konkrétní formát. Další z limitů spočívá ve vymezení tématu. Vzhledem k omezení zájmu na proměny spojené s kulturním paradigmatem, nelze hovořit o komplexním pohledu na problematiku adaptace

⁹MORAN, Albert. *Global franchising, local customizing: The cultural economy of TV program formats*. Continuum [online]. 2009, 23(2), 115-125 [cit. 2020-12-03].

¹⁰OREN, Tasha a Sharon SHAHAF, ed. *Global Television Formats: Understanding Television Across Borders*. Francis Group, 2012.

televizního formátu. Té by bylo dosaženo pouze pokud bych zohlednila i další faktory, jako je například hledisko produkčních postupů či propagace.

Kritika pramenů a literatury

Adaptační studia jsou často reflektovanou oblastí ve vědeckých publikacích a věnuje se jim mnoho teoretiků, jako je například Linda Hutcheon. Ve spojení s televizním médiem ale dochází k poklesu akademické reflexe. Jde o oblast v rámci adaptační teorie značně opomíjenou, ačkoliv tato skutečnost se v posledních letech mění. Toto tvrzení přejímám od akademičky Shannon Wells-Lassagne, která stav literatury věnované adaptacím v rámci televize komentuje v úvodu své publikace *Television and serial adaptation*¹¹. Shannon Wells-Lassagne si v již zmíněné publikaci definuje za cíl snahu o napravení dosavadního přehlížení televizního média v rámci adaptačních studií. Zároveň je v jejím úsilí nalézt specifika televizní adaptace, protože ji určuje jako výrazně odlišnou od adaptací v jiných médiích. Samotný termín adaptace pro účely textu v určitých parametrech redefinuje tak, aby byl odpovídající měřítkům média. Wells-Lassagne se zaměřuje na fikční tvorbu v rámci televizní adaptace, což je v nesouladu s tématem této práce. Text proto nevyužiji pro sestavení metodologie práce, ale budu ho reflektovat v rámci podkapitoly věnované teorii adaptace, a to hlavně v otázce transnacionální adaptace. Stěžejní kapitolou je v rámci práce kapitola první; *Televize a adaptace: definující termíny*.¹² Ostatní kapitoly publikace jsou příliš zatížené parametry fikčních formátů nebo se věnují aspektům, kterými se v rámci tohoto textu zabývat nebudu. Konkrétně se jedná o kapitoly věnované autorství, vlivu televize na populární fikci, serialitě a mikro adaptacím, protože se tyto kapitoly obsahově rozcházejí s tématem mé práce.

¹¹ WELLS-LASSAGNE, Shannon. *Television and Adaptation: Defining Terms*. New York: Routledge, 2019.

¹²Tamtéž, str 3-30.

Dalším teoretikem reflektovaným na poli této práce je Albert Moran. Využity zde budou dvě konkrétní publikace, a to kniha *Understanding the Global TV Format*¹³ a článek *Global franchising, local costumizing: The Cultural Economy of TV Program*.¹⁴ Ačkoliv se oba texty zabývají televizním formátem, liší se v úhlu pohledu na dané téma. Zatímco v *Understanding the Global TV Format* se Moran víc zaměřuje na produkční kontext vzniku a prodeje formátu spolu s právní stránkou obchodu s formáty, v článku z roku 2009 se autor zaměřuje spíše na proces adaptace globálního formátu. Právě tato rozdílnost je důvodem odlišného využití publikací. *Understanding the Global TV Format*,¹⁵ ač textem stěžejním, poslouží zejména k definování obecného konceptu televizního formátu a jeho parametrů. Záměrně nebudu zohledňovat produkční hledisko, kterému se Moran své publikaci věnuje, a to z důvodu nesouladu s mnou stanovenými parametry práce. V *Global franchising, local costumizing: The Cultural Economy of TV Program* poskytuje Moran možnou metodologii pro náhled na transkulturní adaptaci formátu a zároveň jeho lokalizaci. Autor používá metodu z části odvozenou z teorie překladu a nabízí skrze ni možné porozumění adaptaci formátu.¹⁶

Ve své práci čerpám i ze sborníku *Global television formats: Understanding Television Across Borders*¹⁷ editovaného Tashou Oren a Sharon Shahaf. Jedná se o výběr různých studií přinášejících rozličné pohledy na přenos televizního formátu. Konkrétně použitým textem je *More than Copycat Television: Format Adaptation as Performance*¹⁸ Vinicia Navarra. Autor pracuje s obecnými tezemi a o reflektuje teoretiky, jako je například Albert Moran. Také představuje vlastní koncept teorie adaptace televizního formátu. Text Vinicia Navarra použiji v rámci kapitoly věnující se teoretickým východiskům televizního formátu.

¹³ MORAN, Albert. *Understanding the Global TV Format*. UK Bristol: Intellectbooks, 2006.

¹⁴ MORAN, Albert. *Global franchising, local costumizing: The cultural economy of TV program formats*. Continuum [online]. 2009.

¹⁵ MORAN, Albert. *Understanding the Global TV Format*. UK Bristol: Intellectbooks, 2006.

¹⁶MORAN, Albert. *Global franchising, local costumizing: The cultural economy of TV program formats*. Continuum [online], pg. 116.

¹⁷ OREN, Tasha a Sharon SHAHAF, ed. *Global TelevisionFormats: Understanding Television Across Borders*. Francis Group, 2012,

¹⁸ NAVARRO, Vinicius. *More than Copycat Television: Format Adaptation as Performance*. In: OREN, Tasha a Sharon SHAHAF. *Global Television Formats: Understanding Television Across Borders*. Francis Group, 2012, pg. 23-38.

V rámci tezí týkajících se otázky konstrukce britské národní identity v *The Great British Bake Off* vycházím z teoretické statě Peri Bradley *More Cake Please – We're British! Locating British Identity in Contemporary TV Food Texts, The Great British Bake Off and Come Dine With Me.*¹⁹

Pro komparaci jsem zvolila první a v současnosti jedinou sezónu *Peče celá země*²⁰ a osmou sezónu *The Great British Bake Off*²¹, jelikož se jedná o sérii s nejpodobnější strukturou. Vyznačuje se stejným počtem soutěžících, stejným počtem epizod a využívá i nejvyšší míru stejných segmentů. Zároveň se jedná o co nejnovější sérii vykazující velkou míru podobnosti.

¹⁹ BRADLEY, Peri. *More Cake Please – We're British!* In: BRADLEY, Peri. ed. *Food, Media and Contemporary Culture* 2016. London: Palgrave Macmillan UK, 2016, pg. 9-26.

²⁰ *The Great British Bake Off*. 8. série [série televizního pořadu], Velká Británie, Love productions, 2017.

²¹ *Peče celá země*. 1. série [série televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020.

1. Teoretická východiska a metodologie

1.1 Adaptační teorie v kontextu televizních studií

Linda Hutcheon v úvodu své knihy *Teorie adaptace* píše: „Každý, kdo se někdy setkal s adaptací (a kdo ne?), si ji teoretizuje ať už vědomě či ne.“²²

Aplikaci adaptační teorie na televizní formát se napříč svými publikacemi²³ věnuje Albert Moran. V *Global franchising, local customizing*²⁴ pracuje s tezemi vycházejícími z teorie překladu, které kombinuje s adaptační teorií. Adaptaci definuje jako interaktivní proces mezi centrálně lokalizovaným poskytovatelem licence a licenční společností lokalizované v oblasti vzniku adaptace. Zatímco první z nich těží ze znalosti formátu, výhodou druhého je znalost domácího publika a jeho kultury. Ačkoliv ve většině případů dochází ke kompromisu a propojení znalostí obou stran, objevují se i případy, ve kterých vlastník formátu trvá na přesném dodržení parametrů. Tyto požadavky zapříčiní vznik toho, co Moran ve svém textu nazývá „uzavřeným formátem“²⁵. Většina přejatých televizních formátů je, jak sám akcentuje, „otevřenými“. Při tomto způsobu adaptace je dán prostor lokalizaci formátu a přizpůsobení jeho parametrů kulturnímu kontextu oblasti vysílání²⁶. Mezi otevřené formáty patří i formát vybraný pro analytickou část této práce. Moran nabízí možný pohled na výstavbu adaptace skrze tři úrovně. V nich zohledňuje jak stylové a intertextuální kódy, tak i kódy kulturní. Jako první charakterizuje stylovou úroveň adaptace. Zaměřuje se na postprodukční úpravy, zvuk, mizanscénu a podobné. Na druhou úroveň staví intertextuální kódy. Třetí sestává z kulturních kódů, které vytváří

²² „Anyone who has ever experienced an adaptation (and who hasn't?) has a theory of adaptation, conscious or not.“ HUTCHEON, Linda. *A Theory of Adaptation*. London: Routledge, 2006. pg 11.

²³ Příkladem mohou být jeho práce *Global franchising, local customizing: The cultural economy of TV program formats*. Continuum [online]. 2009. *Understanding the Global TV Format* UK Bristol: Intellectbooks, 2006.

²⁴ MORAN, Albert. *Global franchising, local customizing: The cultural economy of TV program formats*. Continuum [online], 2009.

²⁵ Příkladem jsou soutěžní pořady *Who Wants To Be a Millionaire* [televizní pořad] Velká Británie, ITV, 1998–2014. a *The Weakest Link* [televizní pořad], Velká Británie, BBC, 2000–2017.

²⁶ MORAN, Albert. *Global franchising, local customizing: The cultural economy of TV program formats*. Continuum [online]. 2009, pg. 119.

kulturní a národní rozdíl mezi adaptací a původní verzí²⁷. Tyto tři úrovně budou blíže diskutovány v podkapitole věnované metodologii.

Hlavním fokusem této práce je komparace „překladové“ nebo také „transnacionální“ adaptace. Ve své publikaci *Television and seriál adaptation*²⁸ se jim v rámci fikčních formátů věnuje Shanon Wells-Lassagne. Identifikuje je jako adaptace televizních formátů do jiného kulturního prostředí nebo jazyka,²⁹ což je dle mého názoru platné i pro non-fikční televizní formáty. Jelikož se Wells-Lassagne věnuje přenosu fikčních formátů, teze, se kterými pracuje, nepovažuji za aplikovatelné na formát vybraný k analýze.

1.2 Televizní formát

Samotné slovo formát není limitováno pouze pro televizní prostředí. Vychází z latinského sousloví *liber formatus*, což odpovídá překladu „kniha formovaná určitým způsobem.“³⁰ V současnosti je možné použít slovo formát jako synonymum pro žánr, nebo třeba pro dramaturgickou skladbu rozhlasové stanice. V rámci této práce budu termín formát používat v definici Alberta Morana, která akcentuje adaptovatelnost: „V podstatě jde o celistvý balíček informací a know-how, který zvyšuje možnost adaptovat formát do jiného prostředí a času.“³¹ Jde tedy o parametry formátu, které se promítnou ve všech adaptovaných verzích. Těmi jsou například struktura či úvodní titulková sekvence³².

²⁷ MORAN, Albert. *Global franchising, local customizing: The cultural economy of TV program formats*. Continuum [online]. 2009, pg.120-122.

²⁸ WELLS-LASSAGNE, Shannon. *Television and Adaptation: Defining Terms*. New York: Routledge, 2019.

²⁹ Tamtéž, str 22.

³⁰ MORAN, Albert. *Understanding the Global TV Format*. UK Bristoll: Intellectbooks, 2006, pg 19.

³¹ „Essentially, this is the total package of information and know-how that increases the adaptability of a programme in another place and time.“ MORAN, Albert. *Understanding the Global TV Format*. UK Bristoll: Intellectbooks, 2006, pg 6.

³² stříh, hudba apod.

Moran složky televizního formátu člení do skupin³³.

1. Papírový formát

Je definovaný jako psaný dokument detailně popisující základní koncept televizního pořadu. Funguje jako první krok v produkčním procesu. Popisuje nejen premisu formátu, ale i jeho styl a rozvržení.

2. Formátová bible

Moran formátovou bibli charakterizuje jako kompletní manuál a příručku obsahující každý aspekt formátu. Zodpovídá otázky týkající se produkce, marketingu, propagace a distribuce.

3. Produkční poradenské služby

Jedná se o poradenské služby poskytované majitelem licence směrem ke kupci licence. Většinou jde o podobu senior producenta původního formátu přítomného v prvních momentech produkčního procesu adaptace.

4. Blueprint a specifikace studia

5. Grafika

6. Titulkové sekvence

Jsou definovány mimo oblast grafiky, protože mají větší podíl na branding a podléhají tedy i jinému právnímu ošetření.

7. Zvuk

8. Scénáře

Tento prvek formátu nabírá důležitosti při zkoumání fikčních formátů. Pro účely této práce není nutné ho blíže definovat.

9. Dokumentace demografických a ratingových dat

Lze ji využít pro bližší definici cílového diváka, ale také jako záruku úspěchu v ratingu.

10. Informace spojené s programovým slotem

11. Nevysílané nahrávky pořadu

Reprezentují plnohodnotné realizace papírového formátu a formátové bible. Fungují na způsob pilotu a demonstrují, jak bude adaptovaný formát vypadat.

³³MORAN, Albert. *Understanding the Global TV Format*. UK Bristol: Intellectbooks, 2006, pg. 23-25.

12. Materiál k vložení

Formát může požadovat zařazení před-natočeného materiálu mezi materiál nový – výsledkem může být přítomnost stejného materiálu v rámci původní i adaptované verze formátu.

Moran definováním televizního formátu skrze tyto kategorie zdůrazňuje jeho roli jako obchodního artiklu ve světě televizních stanic. Možnost prodeje formátu je podmíněna jeho adaptovatelností a přizpůsobivostí vůči danému kulturnímu prostředí, protože to je v mnohých případech právě to, co ho činí atraktivním. Vincencus Navarro tuto skutečnost akcentuje, když charakterizuje formát tezí: „Jsou to šablony, které mohou být licencovány producenty po celém světě a přetvořeny v programy s charakteristicky „lokální příchutí.“³⁴

1.3 Metodologie

Zvolenou metodou analytické části je komparace. Výchozím teoretickým konceptem je teorie adaptace. Rozhodla jsem se analytickou část práce rozčlenit do šesti kategorií proměnných. Jejich stanovení vychází z úrovně adaptace definovaných Albertem Moranem.³⁵ Stanovené proměnné jsou základní struktura, vzhled studia a úvodní titulková sekvence, soutěžící, porota a moderátoři, soutěžní úkoly a historické segmenty. V rámci každé z proměnných je mým záměrem vyzorovat, které prvky jsou pro obě národní verze styčné a které podlely změně. Stanovuji si dva typy sledovaných prvků:

1. Prvky univerzální

Jako tento typ prvku určuji ty, které se v rámci komparace projevují jako neměnné v závislosti na proměně kulturního kontextu. Za příklad považuji způsob řazení segmentů.

³⁴„They are templates that can be licensed to producers worldwide and turned into programs with characteristically “local flavor.” NAVARRO, Vinicius. *More than Copycat Television: Format Adaptation as Performance*. In: OREN, Tasha a Sharon SHAHAF. *Global Television Formats: Understanding Television Across Borders*. Francis Group, 2012, pg 24.

³⁵MORAN, Albert. *Global franchising, local customizing: The cultural economy of TV program formats*. Continuum [online]. 2009, pg. 120-121.

2. Prvky kulturně specifické

Do tohoto typu spadají ty prvky, které se v rámci komparace projevují jako pozmeněné, a tedy stěžejní pro transnacionální adaptační proces. Za příklad je možné považovat zařazení národních jídel do soutěžních úkolů.

První, z již zmíněných Moranových úrovní, na nichž zakládám své kategorie proměnných, je úroveň formy a stylu. Z jeho pohledu jde konkrétně o prvky jako postprodukční úpravy, mizanscéna, barvy, hudba, ale také způsob natáčení. Tato úroveň je poskládána z četných dílčích částí, které mohou být v rámci otevřené adaptace různě obměňovány a přizpůsobovány publiku. Moran se například zmiňuje o kulturní důležitosti barvy v soutěžních pořadech.³⁶ Já si tuto úroveň přizpůsobuji a za důležité stylové a formální prvky pro komparaci považuji základní strukturu a vzhled studia spolu s úvodní titulkovou sekvencí. V rámci struktury sleduji nejen sérii jako celek, ale i strukturu na úrovni epizody. V otázce vzhledu studia se věnuji jeho lokaci, barevnému ladění, vybavení a případně s ním souvisejícím sponzoringem.

Druhá z Moranových úrovní adaptace spočívá v intertextualitě. Tuto úroveň dále rozděluje na tři typy. První z nich spojuje s televizním průmyslem. Zohledňuje způsoby produkce typické pro zemi vzniku adaptace. Druhý typ vztahuje k intertextuálním znalostem a akcentuje jeho důležitost v případech fikčních formátů. Třetí typ je spojený se žánrem a představením nového žánru dané televizní krajiny.³⁷ S touto Moranovou úrovní nebudu dále pracovat, a to z několika důvodů. Prvním z nich je ten, že se nehodlám věnovat produkčnímu hledisku vzniku adaptace. Dále, jelikož jde o formát non-fikční, neshledávám parametr intertextuality jako dostatečně obsáhlý. Otázka představení nového žánru v dané televizní krajině by se dožadovala dat o přijetí pořadu a výzkumu diváckého přijetí, což nevyhovuje zaměření práce, jelikož mým rozhodnutím je percepci nezohledňovat.

Třetí úrovní jsou kulturní kódy. Právě jejich přenos je pro tento text stěžejní. Moran zdůrazňuje jejich schopnost utvářet kulturní a národnostní rozdíly. V širokém pojetí termínu je možné do něj zařadit sociální tematiku, jazyk, etnikum, historii,

³⁶MORAN, Albert. *Global franchising, local customizing: The cultural economy of TV program formats*. Continuum [online]. 2009, pg. 120.

³⁷Tamtéž.

náboženský kontext, zeměpisné realie a kulturní kontext.³⁸ Právě tato sekce přináší největší změny týkající se zohlednění proměn televizní krajiny. Proměnné vycházející z této úrovně jsou zejména porota a moderátoři, soutěžní úkoly založené na receptech vlastních dané kultuře a historické segmenty pracující s historií konkrétní země.

V Moranových úrovních není zmíněna kategorie sociálních aktérů. Pro účely práce jsem ji z důvodů tematizace účastníků vytvořila. Konkrétně se v ní věnuji genderu, sociálnímu zázemí soutěžících (pokud je reflektováno), rase, či příslušnost k menšině. V rámci této kategorie poukazuji na to, zdali je možné identifikovat společné vlastnosti všech sociálních aktérů.

Záměrem každé z kategorií je identifikovat, jak je s ní v rámci přenosu pracováno. Tedy jestli se proměňuje tak, aby byla uzpůsobena kulturnímu kontextu, nebo zdali zůstává neměnná, a tudíž je možné ji považovat za vhodnou pro všechny národní verze.

³⁸ MORAN, Albert. *Global franchising, local customizing: The cultural economy of TV program formats*. Continuum [online]. 2009, pg.120.

2. Obecná charakteristika formátu

Kulinářský soutěžní pořad má napříč rozličnými televizními stanicemi mnoho podob. Formáty jako *Masterchef*,³⁹ *Come dine with me*⁴⁰ nebo *Hell's kitchen*⁴¹ jsou jen malým ilustračním vzorkem. Do stejného žánrového zařazení spadá i *The Great British Bake Off*. Stejně jako výše zmíněné tituly se jedná o pořad původem z Velké Británie. První série premiérovala v roce 2010 na stanici BBC Two, kde byl pořad vysílán do roku 2013. Mezi lety 2014 až 2016 se pořad vysílal na stanici BBC One. Od roku 2017 až po současnost je vysílán na stanici Channel 4. Momentálně je dostupný i na VoD platformě Netflix.

Oficiální webové stránky pořadu se k jeho povaze vyjadřují takto: „*The Great British Bake Off* je ultimátní souboj v pečení, v němž zapálení amatérští fanoušci pečení soutěží v boji o titul nejlepšího amatérského pekaře Velké Británie. V rámci deseti hodinových epizod sleduje pořad pokusy a neúspěchy soutěžících; mladých a starých, všech původů a ze všech koutů Británie, snažících se předvést své pekařské umění. Každý týden pekaři čelí jiné technice, které jsou epizodu od epizody náročnější.“⁴² Toto shrnutí přímo vystihuje esenci formátu. Považuji za nutné poznamenat, že se jeho podoba v průběhu let proměnila. První série se od zbylých deseti odlišuje nejvíce, a to hlavně v otázce lokace. Zatímco druhá až jedenáctá série⁴³ mají pro každou epizodu stejnou lokaci, v sérii první se epizodu od epizody pořad přesouvá po různých lokacích napříč Velkou Británií.⁴⁴ I přes to, že je v následujících sériích lokace statická, ikonický stan, který se v posledních letech dá považovat za charakteristický znak, se objevuje až od čtvrté série.

³⁹ *Masterchef* [televizní pořad], Velká Británie, BBC, 2005 – současnost.

⁴⁰ *Come dine with me* [televizní pořad], Velká Británie, ITV studios, 2005- současnost.

⁴¹ *Hell's kitchen* [televizní pořad], Velká Británie, ITV studios, 2004-2009.

⁴² „The Great British Bake Off is the ultimate baking battle where passionate amateur baking fans compete to be crowned the UK's Best Amateur Baker. Over the course of 10 hour-long episodes, the series follows the trials and tribulations of the competitors, young and old, from every background and every corner of Britain, as they attempt to prove their baking prowess. Each week the bakers tackle a different baking skill, which become progressively more difficult as the competition unfolds.“ About the Show | The Great British Bake Off. The Great British Bake Off [online]. Copyright © Love Productions 2021 [cit. 04.03.2021]. Dostupné z: <https://thegreatbritishbakeoff.co.uk/about-the-show/>.

⁴³V době vzniku této práce poslední.

⁴⁴Například města jako Bakewell v Derbyshire nebo Sandwich v Kentu.

Od čtvrté série považují charakter formátu za ucelený, jelikož se v dalších sériích výrazně neproměňuje. Je ale nutné podotknout, že v deváté a desáté sérii absentuje historický segment. Největší proměnu formátu pozorují v případě jedenácté série. Vzhledem k jejímu vzniku během celosvětové pandemie COVID-19 v roce 2020, musela být během natáčení přijata bezpečnostní opatření, která zasáhla do struktury formátu. Absentují veškeré instance, ve kterých by muselo dojít k porušení sedmítýdenní izolace soutěžících, moderátorů, porotců i štábu. Neobjevují se tedy medailonky soutěžících v jejich domácím prostředí s rodinou ani reportážní segmenty přibližující historii národní gastronomie. Z těchto důvodů nebudu v rámci obecné charakteristiky zohledňovat výše zmíněnou devátou, desátou a jedenáctou sérii ani žádnou ze sérií předcházející čtvrté.

Každá série začíná se dvanácti až třinácti soutěžícími. V rozmezí devíti epizod jsou účastníci postupně eliminováni na základě úspěchu v rámci úkolů dané epizody – pro moment eliminace není zohledňována celá jejich dráha úspěchů a neúspěchů v rámci série, nosná je vždy jen konkrétní epizoda. Spolu s jedním eliminovaným, v ojedinělých případech se dvěma⁴⁵, dvoučlenná porota každý týden vybere jednoho účastníka, kterého označí titulem *pekař týdne*⁴⁶. Tento titul náleží soutěžícímu, který podle úsudku porotců nejlépe zvládl techniku zadanou pro konkrétní týden. Desátá epizoda je finální. Tři zbývající soutěžící jsou opět podrobeni třem úkolům. Výhercem se opět stává ten, kdo nejlépe zvládne danou techniku.

V rámci série kromě soutěžících vystupují dva porotci a dva moderátoři. Porota je sestavena z profesionálních cukrářů, což znamená, že mají kompetence hodnotit práci soutěžících na základě vlastních zkušeností. Zatímco porotci mají hodnotící funkci a dodávají formátujistou míru odbornosti, moderátorské duo je hlavním zdrojem komiky. Jedná se o dvě televizní osobnosti, nejčastěji moderátory nebo komiky, které glosují průběh soutěže.

⁴⁵The Great British Bake Off. 4. série, 2. ep. [epizoda televizního pořadu], Velká Británie, Love productions, 2013.

The Great British Bake Off. 5. série. 5. ep. [epizoda televizního pořadu], Velká Británie, Love productions, 2014.

The Great British Bake Off. 5. série. 6. ep. [epizoda televizního pořadu], Velká Británie, Love productions, 2014.

⁴⁶Používám terminologii užitou v české verzi formátu. V anglickém originále se jedná o *Star baker*.

Každá epizoda sestává ze tří úkolů, které je nutné splnit v časových limitech odpovídajících náročnosti úkolu. Kategorie se nemění, ale jsou každý týden tematicky zaměřeny. Konkrétně jde o *osobní výzvu*, *technickou výzvu* a *kreativní výzvu*.⁴⁷ Osobní výzva má vypovídat o osobnosti a zkušenostech soutěžícího, většinou se jedná o recept spojený s jejich osobním životem. Technická výzva je naopak zaměřená na zvládnutí techniky. Každý ze soutěžících dostane totožné ingredience a recept s limitovanými informacemi. Výsledné produkty jsou hodnoceny anonymně. Kreativní výzva následuje po segmentu, ve kterém porotci a moderátoři v ústraní diskutují nad průběhem epizody a jmenují soutěžící, kterým hrozí eliminace. Jde tedy o úkol nejvíce pracující s napětím, jelikož je v rámci narativu epizody postaven do pozice poslední možnosti na záchranu před eliminací. Úkolem soutěžících je ohromit porotu.⁴⁸

⁴⁷V anglické verzi jde o *signature bake*, *technical bake* a *showstopper bake*.

⁴⁸About the Show | The Great British Bake Off. The Great British Bake Off [online]. Copyright © Love Productions 2021 [cit. 04.03.2021]. Dostupné z: <https://thegreatbritishbakeoff.co.uk/about-the-show/>.

3. Komparace *The Great British Bake Off* a *Peče celá země*

3.2.1. Základní struktura

Jedním z hlavních prvků formátu je to, jak je strukturován. Tato informace je součástí takzvaného papírového formátu.⁴⁹ V rámci této kapitoly se budu věnovat odlišnostem a podobnostem v rámci struktury. Tím míním nejen celkovou podobu série, určenou počtem epizod, jejich délkou či prací s první a poslední epizodou, ale i podobu jednotlivých epizod, zejména práci se segmentací. Vzhledem k tomu, že strukturu považuji za prvek, který spolu s dalšími⁵⁰ dělá formát specifickým a rozpoznatelným napříč adaptacemi, předpokládám velkou míru podobnosti v rámci obou verzí. I přes tento předpoklad ale tuto složku televizního formátu pokládám za vhodnou pro analýzu, a to hlavně z důvodu potvrzení, či vyvrácení mé hypotézy o podobnosti struktury, která nepodléhá proměně na základě kulturní specifikace. Jak jsem již uvedla v dřívějších kapitolách, pracuji s osmou sérií britského *The Great British Bake Off* a první⁵¹ sérií české produkce *Peče celá země*.

Jedním ze styčných bodů pro obě podoby formátu je jejich fungování v rámci soutěžního charakteru. První epizoda uvádí dvanáct soutěžících, kteří jsou v rámci série postupně eliminováni. Od první po devátou epizodu je vždy jeden ze soutěžících na základě svého výkonu vyřazen a jeden jmenován *pekařem týdne*. Tento titul nepřináší soutěžícímu žádnou výhodu do dalšího kola nebo materiální výhru. Devátá epizoda je v rámci diskurzu pořadu považována za semi-finále – na tento fakt je v rámci budování napětí často odkazováno. Desátá, tedy finální epizoda, pracuje se třemi zbylými soutěžícími, kteří v rámci nezměněné struktury soutěže bojují o titul nejlepšího amatérského pekaře.

Stejně jako počet účastníků ani počet epizod se neliší, neboť obě série tvoří deset epizod. Odlišnost se ale nachází v rámci jejich tematizace. Zatímco osmá série *The Great British Bake Off* každou z epizod tematizuje kolem jedné z oblastí pekařství či cukrářství, česká verze toto pravidlo nedodržuje rigidně. Zatímco britská verze vede

⁴⁹ MORAN, Albert. *Understanding the Global TV Format*. UK Bristol: Intellectbooks, 2006, pg. 19.

⁵⁰ Těmi míním například grafiku pořadu, úvodní titulkovou sekvenci, či vzhled studia.

⁵¹A v době vzniku práce jedinou.

epizody v duchu týdne dortů, týdne sušenek a týdne chleba⁵², česká podoba formátu epizody nekonstruuje kolem jedné oblasti pekařiny či cukrařiny, ale recepty jsou voleny nezávazně na technice či oblasti cukrařiny – akcentována je spíše narůstající náročnost provedení. I přes tuto skutečnost je možné určit alespoň tematickou jednotu epizod. Jako příklady uvádím týden spojený se sortimentem mléčných barů,⁵³ Velikonoční týden⁵⁴ či týden zaměřený na Baroko⁵⁵. Zatímco volba tematiky epizod britského vzoru pozbývá kulturních specifik – oblasti pekařiny jako chléb, dorty a sušenky se objevují po celém světě, česká podoba formátu se alespoň v rámci jedné epizody tematicky odkazuje k tomu, co je v konkrétní kultuře zakořeněné – specifické způsoby oslav Velikonočních svátků⁵⁶. Tradice, jako je například barvení kraslic, se promítají nejen do zadání soutěžních úkolů⁵⁷, ale i do interakcí mezi aktéry. Ti například tematizují pletení pomlázky⁵⁸. Naopak v tematizaci epizod *The Great British Bake Off* je možné identifikovat multikulturální aspekty, a to hlavně v začlenění epizody věnované gastronomii jiné země.⁵⁹

Stopáž každé epizody české i britské verze se pohybuje průměrně v rámci jedné hodiny. Strukturu epizody určuje rozdělení na dva soutěžní dny a tři soutěžní úkoly. Každá epizoda pracuje s úvodním teaserem, v němž spatřuji další dělení, a to na dvě části. Původní britská verze uvádí epizodu interakcí moderátorů. Ta splňuje dvě funkce – informativní, moderátoři sdělí publiku, jaké je obecné téma epizody, a zábavní. Ta se projevuje z největší části v dialogu moderátorů, v některých případech se projevuje i v kostýmech či stylu. Příkladem může být teaser pro třetí epizodu. Noel Fielding, část moderátorského dua, projíždí záběrem na kole v historickém kostýmu. Obraz je v sépiových tónech. Ve voiceoveru Sandi Toksvig, druhá část moderátorského dua, zastává roli myšlenek Noela Fieldinga. Ve voiceoveru je zmíněno předešlé dění soutěže. Následuje setkání moderátorů, již bez

⁵²V anglickém originále Cake week, Biscuit week, Bread week. Následující epizody jsou pak Caramel week, Pudding week, Pastry week, Italian week, Forgotten bakes week, Batter week a The Finale.

⁵³*Peče celá země*. 1. série, 4.ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020.

⁵⁴*Peče celá země*. 1. série, 5.ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020.

⁵⁵*Peče celá země*. 1. série, 9.ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020.

⁵⁶*Peče celá země*. 1. série, 5.ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020.

⁵⁷Kreativní výzva této epizody je pojata jako dort v podobě velikonoční kraslice.

⁵⁸*Peče celá země*. 1. série, 5.ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020. 0:05:53-0:05:57 a 0:12:03-0:12:14.

⁵⁹*The Great British Bake Off*. 8. série, 7. ep. [epizoda televizního pořadu], Velká Británie, Love productions, 2017.

sépiového zbarvení a vypointování humoru segmentu. Obraz plynuje přechází do sestřihu dramatických pasáží dané epizody, který je doprovázen voiceoverem jednoho z moderátorů spolu s dramatickým hudebním podkresem.⁶⁰ Celý teaser i jeho dvě části se v rámci stopáže pohybují průměrně v rámci jedné minuty. V případě *Peče celá země* je tento segment rozšířen na průměrnou stopáž blížíící se dvou minutám. Kromě počátečního dialogu pracuje tento segment i se třetí částí. Tou je reflexe předchozího dílu, která předchází dramatickému sestřihu nadcházejících událostí.

V obou případech po teaseru následuje úvodní titulková sekvence. Po ní je poskytnut prostor promluvám soutěžících, vyjadřujících nejen jejich dosavadní pocity, ale i jejich obavy z nadcházejících úkolů. Tyto promluvy jsou využívány dvěma způsoby. Buď v podobě voiceoveru přes záběry aktérů vstupujících na místo soutěže, anebo v podobě mluvících hlav. Dále následuje prostor pro zadání prvního úkolu. To je v obou případech rolí moderátorů, zatímco porota jim stojí po boku a před zahájením úkolu udělí pouze zkratkovitou radu. Každý z úkolů bývá zahájen stejnou frází. V případě *The Great British Bake Off* jde o „On your marks, get set, bake!“ což ve volném překladu do češtiny znamená „Na značky, připravte se, pečte!“ Česká verze této fráze nemá rigidní podobu, v některých momentech se mírně odlišuje, avšak ve většině případů je použito „Startujeme, pečte, teď!“, což je vzhledem k anglické frázi významově identické. Tuto změnu považují tedy pouze za otázku překladu.

Prvním úkolem je vždy osobní výzva, tedy úkol, který souvisí se soukromým životem soutěžících. V prvních momentech úkolu jsou záběry na soutěžící proloženy mluvícími hlavami porotců, kteří se vyjadřují k náročnosti a specifikům daného úkolu. V první polovině jsou představeny recepty všech soutěžících, a to skrze ilustraci předpokládané výsledné podoby produktu, popsanou v rámci voiceoveru jednoho z moderátorů. V počátečních epizodách jsou využity ve spojení s představením receptu i medailonky představující soutěžící. Ty jsou koncipovány skrze krátkou montáž záběrů z domácího prostředí aktéra a voiceoveru moderátora. V případě používání medailonků v rámci epizody dochází mezi britskou a českou

⁶⁰ *The Great British Bake Off*. 8. série, 3.ep. [epizoda televizního pořadu], Velká Británie, Love productions, 2017. 0:00:00-0:00:50.

verzí k lehké změně. Zatímco v *The Great British Bake Off* je pro ně vyhrazen prostor v rámci prvního úkolu, *Peče celá země* jich využívá v rámci celé epizody, a kromě medailonků soutěžících přidává i představení porotců, což přisuzují tomu, že jde o osobnosti, které v českém televizním kontextu neměly dosud renomé. V průběhu úkolu jsou soutěžící postupně upozorňováni na zbývající čas. Hodnocení prvního úkolu probíhá v rámci stanovišť soutěžících. Porotci se postupně posouvají od stanoviště ke stanovišti, ochutnávají výrobek a hodnotí. Po zhodnocení opět následují vyjádření soutěžících. Prostor je ale věnován jen těm, kteří obdrželi výrazně kladné, nebo naopak výrazně špatné hodnocení.

Druhým úkolem je technická výzva. Každý z účastníků musí upéct totožný výrobek z totožných surovin. Během tohoto úkolu nejsou přítomni porotci. Objevují se v segmentu, kde představují zadaný úkol. Zde se projevuje určitá odlišnost české a britské verze. Zatímco *The Great British Bake Off* pracuje s jasně stanoveným místem, kde se tento segment odehrává, v případě *Peče celá země* dochází v rámci epizod ke změně lokace segmentu. Čeští porotci se pohybují v prostorech a okolí loveckého zámečku Bon Repos, kde se celý pořad natáčel, zatímco britští porotci mají pro tento segment určenou jednu statickou lokaci. Britská verze tuto lokaci opakuje i pro diskusi nad dosavadním stavem soutěže a závěrečné hodnocení. Na rozdíl od prvního úkolu, je tento úkol hodnocen anonymně, účastníci se ke svým výrobkům hlásí až v moment, kdy je určováno pořadí na základě míry úspěchu splnění úkolu. Opět se zde opakuje zohlednění pocitů soutěžících, kteří obdrželi pozitivní kritiky a těch, co obdrželi kritiky negativní. Mezi druhý a třetí úkol je umístěn segment, v němž moderátoři spolu s porotci diskutují stav soutěže.

Třetí úkol se svou strukturou výrazně podobá prvnímu úkolu. Opět je v úvodu komentován porotou v podobě mluvících hlav, taktéž je zde využito představení konkrétních receptů v podobě ilustrace a voiceoveru moderátora. Každý ze soutěžících svůj výrobek přednáší před porotou k zhodnocení. Ta se vyjadřuje k provedení receptu, ale neurčuje pořadí podle kvality. Po zhodnocení následuje diskuse porotců s moderátory nad možnostmi těch, kdo by mohli být v dané epizodě eliminováni, a těch, kdo by mohli získat titul pekaře týdne. Vyhlášení výsledků následuje bezprostředně. Oznámení výherce epizody a eliminovaného soutěžícího je úkolem moderátorů. Jeden z nich vyhláší pekaře týdne, tedy toho, kdo v epizodě

dosáhl nejlepších výsledků, a druhý oznamuje, kdo je eliminovaný. Rozdělení toho, kdo ohlašuje co, se zpravidla epizodu od epizody střídá.

Stejně tak jako obecná struktura, i podoba finální epizody je z větší části v obou verzích totožná. Finále má téměř identickou strukturu s předcházejícími epizodami. Rozdílnosti se objevují v rámci prvního úkolu. V britské verzi je do struktury prvního úkolu zařazen segment, ve kterém rodinní příslušníci, partneři nebo jiní blízcí vyjadřují svoje pocity vůči úspěchu soutěžícího. Tento segment je natáčen v domácím prostředí soutěžících. Česká verze tento segment nevynechává, pouze mu dává jinou podobu a přesouvá ho. Objevuje se v rámci třetího úkolu. Během finále je v obou verzích v místě natáčení přítomná rodina a přátelé soutěžících spolu s vyloučenými soutěžícími. Jejich přítomnost je využita a komentář blízkých k úspěchu soutěžících je zařazen zde, s absencí domácího prostředí. Oba pořady během třetího úkolu pracují s eliminovanými soutěžícími. Ti jsou dotazováni na jejich tip na výherce. Vyhodnocení výherce má stejnou podobu jako v předchozích epizodách, pouze vyhlášení je odlišné. Probíhá před blízkými soutěžícími a eliminovanými. Vyhlášen je pouze výherce, druhé a třetí místo není udělováno. Vyhlášení opět provádí jeden z moderátorů. Závěrečné titulky předchází krátké zkazky o stavu soutěžících od dob natáčení. V rámci těchto zkazek je často akcentován vztah, který si mezi sebou soutěžící vybudovali.

Zásadní rozdíl v podobě verzí formátu spatřuji v práci se product placementem. Zatímco *The Great British Bake Off* nepracuje s propagací produktů vůbec, její česká verze je v tomto případě pravým opakem. V rámci epizod se objevují produkty mlékáren Madeta a značky Dr. Oetker a v rohu obrazu loga sponzorů. Spotřebiče od firmy Eta mají vždy dobře viditelná loga a do designu studia je začleněna soška maskota jednoho ze sponzorů – Akademie kvality. Poslední ze zmíněných sponzorů je taktéž důvodem, proč považuji za důležité otázku sponzoringu vůbec akcentovat. Produkt placement spojený s Akademií kvality se totiž projevuje v nově přidaném prvku – v rámci epizody se vždy objeví dialog moderátorského dua věnovaný faktům týkajících se kvality rozličných potravin. Příkladem může být například rozhovor v rámci sedmé epizody zaměřený na obsah lepku v mouce.⁶¹ Ačkoliv jde o změnu,

⁶¹ *Peče celá země*. 1. série, 5.ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020. 0:46:26-0:46:43

kteřá do stopáže zasahuje pouze v rámci vteřin, pozměňuje tak povahu původního formátu, který se product placementu vyhýbá.

V rámci samotné struktury identifikuji množství univerzálních prvků. Považuji za ně způsob řazení segmentů, parametry soutěžního charakteru či podobu finální epizody. Identifikuji ale i prvek kulturně specifický. Tím je tematizace epizod, která je na rozdíl od britské předlohy v rámci *Peče celá země* alespoň v jednom případě vázána na kulturní dědictví spojené se zemí vzniku. Za takovou epizodu považuji epizodu pátou,⁶² která se zaměřuje na tradici spojenou s oslavami Velikonoc. Hypotéza z úvodu kapitoly, ve které se vyjadřuji k velké míře podobnosti struktury, se ukazuje jako pravdivá s výjimkou prvku tematizace epizod a práce se sponzoringem.

3.2.2 Historické segmenty

Albert Moran v rámci vytyčení oblastí adaptace formátu zmiňuje kategorii kulturních kódů. Mezi ně mimo jiné řadí znalost spojenou s historií oblasti.⁶³ Právě do této kategorie řadím segment formátu, který se věnuje historii gastronomie. Záměrně nepoužívám slovo lokální, protože vzhledem k nestálé povaze tohoto segmentu není vždy pravidlem, že se jedná o národní historii. Tato část, která je vložná do jinak soutěžního charakteru, má rozdílnou funkci od zbytku formátu. Zatímco většinová část každé z epizod se zaměřuje na progres soutěže, tato sekce má vzdělávací funkci spojenou s posílením národní konkrétnosti. Četnost jejího využití je v porovnání české a britské verze rozlišná. Ačkoliv se v *The Great British Bake Off* na poli deseti epizod objeví jen třikrát⁶⁴, *Peče celá země* jej využívá ve všech epizodách, kromě první a poslední.

Základní struktura segmentu v britské podobě je velmi simplicítní. Tematicky je vždy zaměřen na pokrm, který je zadáním jednoho ze soutěžních úkolů. Nutným požadavkem ale není, aby jeho původ byl spojený s Velkou Británií. Například epizoda čtvrtá, věnovaná karamelu, propůjčuje historickou pasáž nizozemskému dezertu Stroopwafel.⁶⁵ Ať už je segment zaměřený na britský pokrm, či ne, jeho

⁶²*Peče celá země*. 1. série, 5.ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020.

⁶³MORAN, Albert. *Global franchising, local customizing: The cultural economy of TV program formats*. Continuum [online]. 2009, pg. 120.

⁶⁴Konkrétně v *The Great British Bake Off*. 8. série, 4.ep., 5.ep., 6.ep. [epizoda televizního pořadu], Velká Británie, Love productions, 2017.

⁶⁵*The great british bake off* [televizní pořad], Velká Británie, Love productions, 2010 -, S08E04

podoba je vždy stejná. Jeden z moderátorů ve voiceoveru podává informace o historii výroby či původu daného produktu. Poté následuje rozhovor s odborníkem, většinou historikem, a celý segment je ukončen tím, že si moderátor vyzkouší výrobu produktu.

Vlivem adaptace do jiného kulturního kontextu dochází v rámci historického segmentu k proměně obsahu. Prvoplánové uvažování svádí k představě proměny pouze v rámci tematizovaných pokrmů. V *Peče celá země* ale dochází k pozměnění zaměření segmentu v širším měřítku. Nadále zůstává pravidlem, že se nemusí jednat přímo o český pokrm. Důkazem je epizoda druhá,⁶⁶ která historický segment věnuje rakouskému Sachertorte, v českém prostředí známému jako Sachrův dort. Kromě zákusků a pečiva je v rámci segmentu věnován prostor i českým tradicím či gastronomii obecně. Velikonoční epizoda⁶⁷ se věnuje historii oslav svátečních dnů, šestá epizoda⁶⁸ jako historický segment zařazuje historii cukrovarnictví. Rozdílná je i struktura segmentu. Zatímco v *The Great British Bake Off* segmentem provází jeden z moderátorů, v české verzi jsou moderátoři přítomni pouze skrze voiceover, jinak má segment až dokumentární povahu, kdy o daném tématu hovoří historici z pozice mluvící hlavy.

Historický segment v rámci formátu splňuje v původní podobě hlavně funkci vzdělávací. Jeho cílem není pouze obohatit publikum o znalost vlastní národní kuchyně, ale poskytnout mu pohled i do jiných kultur. Utvrzení národní specifičnosti je sice součástí segmentu, ale rozhodně není jeho jedinou funkcí. Na rozdíl od britské podoby je v rámci české verze toto tónování k akcentování národní identity silnější. Projevuje se totiž nejen na poli kulturně specifických receptů ale i v rámci odkazů na historii národní gastronomie⁶⁹ a folklóru.

3.2.3 Vzhled studia úvodní titulková sekvence

Vizuál je nedílnou součástí formátu. Volby, které jsou v rámci otázek vzhledu učiněny, formují jeho celkovou povahu. Mezi vizuální prvky lze řadit nejen úvodní

⁶⁶ *Peče celá země*. 1. série, 2.ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020.

⁶⁷ *Peče celá země*. 1. série, 5.ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020.

⁶⁸ *Peče celá země*. 1. série, 6.ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020.

⁶⁹ Příkladem této tematiky je segment věnovaný fenoménu mléčných barů *Peče celá země*. 1. série, 4.ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020. 0:12:43-0:14:25.

titulkovou sekvenci nebo použité grafické prvky, ale i mizanscenu a podobu studia či volbu prostředí, kde se pořad natáčí. V rámci této kapitoly se budu věnovat komparaci použitých vizuálních složek, a to zejména podobě studia, jeho lokaci a úvodní titulkové sekvenci.

Peri Bradley se ve své teoretické stati věnuje tématu konstrukce britské národní identity v rámci současných kulinářských soutěžních pořadů. *The Great British Bake Off* zařazuje pod kategorii „televize národního dědictví“,⁷⁰ která dle jejích tezí vychází z „filmu národního dědictví“.⁷¹ Tuto kategorii definuje prvek silného důrazu na nostalgii spojenou s dřívější podobou daného národa či země. Staví do juxtapozice nové a staré a vytváří domněnku toho, že svět na obrazovce není uměle vytvořený, ale svět dříve existující, pouze převedený do podoby, jež je v souladu se současným kulturním kontextem⁷². Korelace *The Great British Bake Off* a nostalgického vnímání její tematiky, která se odkazuje k tradicím britské gastronomie, je jedním z charakteristických prvků formátu. Tento rys se přenáší i do podoby české. Zatímco britská verze je lokalizována v prostoru, který Peri Bradley označuje za blíže nespecifikovaný historický prostor spojovaný s britským národním dědictvím,⁷³ *Peče celá země* je situována do zahrad barokního zámku *Bon Repos*, což je sice, stejně jako lokace britská, místo spojené s národní historií ale konkretizované. Ačkoliv je tedy lokace prvkem kulturně specifickým, jeho výběr pro českou verzi proběhl ve stejných intencích. Místo odkazující k národní historii zůstává místem odkazujícím k národní historii, jen se stává konkrétním a vlastním danému národu.

Úzce spojená s otázkou lokace je i problematika vzhledu studia, a to vnější i vnitřní. Obě verze pracují s tím, co je v rámci mediálního diskurzu pořadu označováno jako „Bake Off stan“.⁷⁴ Peri Bradley zmiňuje konotaci tohoto velkého bílého stanu se speciální příležitostí. Tento typ stanu přiřazuje ke svatbám v rámci středních a vyšších středních vrstev. V jejím vnímání jde tedy o projev cílení na určitou

⁷⁰Volný překlad z původního anglického termínu „heritage TV“.

⁷¹Volný překlad z původního anglického termínu „heritage film“.

⁷²BRADLEY, Peri. *More Cake Please – We’re British!* In: BRADLEY, Peri. ed. *Food, Media and Contemporary Culture* 2016. London: Palgrave Macmillan UK, 2016, pg 18.

⁷³Tamtéž.

⁷⁴Zde vycházím z poznatků nabytých v rámci rešerše, konkrétním případem použití tohoto termínu je výše zmiňovaný článek (HIGGINS, Charlotte. *The genius of The Great British Bake Off*. The Guardian [online]. 6.10.2015. [cit. 5.3.2021] Dostupné z: <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2015/oct/06/genius-of-great-british-bake-off>).

společenskou vrstvu.⁷⁵ V případě *Peče celá země* nedochází k výrazné proměně zvoleného prostoru, stále se jedná o bílý stan. Umístění do prostoru zámeckých zahrad navíc umožňuje vnímání významu stanu v intencích, ve kterých uvažuje i Peri Bradley. Stejně tak jako Bradley vnímá britskou podobu stanu ve spojení s vyšší střední a střední vrstvou, i já přikládám propojení velkého bílého stanu a prostoru nutně spojovaného se šlechtou⁷⁶ význam nejen výjimečnosti události ale i společenského statutu.

Vnitřní prostory stanu jsou v obou verzích podobně vybavené, avšak v jiném barevném ladění. Každý ze soutěžících má svůj vlastní pracovní pult, k němuž náleží i trouba a spotřebiče nutné pro plnění soutěžních úkolů. Jak jsem již zmiňovala výše, britská verze nepracuje s přímým sponzoringem a product placementem. Z tohoto důvodu nejsou na spotřebičích viditelná loga výrobců. Vzhledem k tomu, že sponzorem *Peče celá země* je firma ETA prodávající domácí spotřebiče, jsou v rámci product placementu všechna loga viditelná. Prostory stanu jsou vybaveny kromě pracovních míst i dekoracemi. Ty jsou přizpůsobeny národnímu charakteru a považuji je tedy za prvek kulturně specifický. Nejrozpoznatelnějším národním prvkem je trojúhelníková girlanda, která je v obou verzích stanů rozvěšená kolem stěn. Zatímco britská varianta je potištěna motivem britské vlajky, česká verze pracuje s girlandou v barvách české trikolóry, což je přímým a jednoduše rozpoznatelným kódem reflektujícím místo vzniku pořadu.

Kulturní specifičnost spatřuji i v barevném ladění studia. Zatímco v britské verzi je vše laděno do pastelových odstínů modré a fialové, české studio pracuje s odstíny modré v kombinaci s bílou barvou a květinovým vzorem, což pokládám za přímý odkaz na takzvaný modrotisk. Tento odkaz na tradiční způsob tisku na látku,⁷⁷ který je specifický právě modrobílou kombinací, považuji za prvek přímo odkazující k české tradici.

⁷⁵ BRADLEY, Peri. *More Cake Please – We're British!* In: BRADLEY, Peri. ed. *Food, Media and Contemporary Culture* 2016. London: Palgrave Macmillan UK, 2016, pg 18.

⁷⁶Prostorem spojovaným se šlechtou samozřejmě myslím prostředí zámeckých zahrad.

⁷⁷Modrotisk je od roku 2018 na seznamu českého nehmotného světového dědictví UNESCO.

Ačkoliv by bylo možné očekávat, že úvodní titulková sekvence funguje jako prvek univerzální, tedy neměnný v rámci transnacionálního přenosu, pozorují v ní změny, které reflektují proměnu kulturního kontextu. Estetika a použitá grafika sekvence jsou sice identické, ale záběry, které jsou v ní použity, jsou uzpůsobeny zemi vzniku. Obě sekvence jsou zasazeny do domácího prostředí a pracují s různými záběry odkazujícími na pečení; míchání těsta, zdobení zákusku, zavírání trouby. V rámci těchto postupů však dochází k bližší specifikaci prostředí. Britské dezerty nahrazuje bábovka či štrúdl, recepty položené na pracovní desce jsou vyměněny za české. Styčné zůstávají pouze záběry na dítě, které ochutnává zákusek, a záběr poslední, ve kterém se objevuje logo. I přes změny, které v rámci úvodní titulkové sekvence artikulují příslušnost k dané kultuře, zůstává funkce sekvence v relaci ke stavbě národní identity stejná. Peri Bradley o úvodní titulkové sekvenci mluví ve smyslu charakterizace formátu jako rodinného pořadu s potenciálem vyvolat v publiku pocit domáckosti.⁷⁸ Stejnou povahu identifikují i v rámci české podoby této sekvence. Navíc v ní spatřuji i povahu kulturně zatíženou, a to hlavně díky specifčnosti výše zmíněných zvolených dezertů, ty jsou v rámci celé série nejen součástí soutěžních úkolů, ale i označovány za specifické pro Českou republiku.

Ačkoliv Albert Moran považuje stylovou složku za úroveň adaptace,⁷⁹ já v rámci této kategorie spatřuji jen několik málo prvků, které adaptaci podléhají. V otázce vzhledu studia sice dochází k proměnám, ale jen málo z pozměněných prvků bych označila za prvky kulturně specifické.⁸⁰ Uspořádání studia či volbu jeho umístění považuji v jisté míře za univerzální prvek, a to hlavně z toho důvodu, že se od britské podoby výrazně neliší. To ale neznamená, že tyto prvky není možné ve vztahu k národnosti číst jako kód, zejména pro sociální statut, jak naznačuje teoretička Peri Bradley.⁸¹ V rovině úvodní titulkové sekvence pozorují praktiky, které jsou pro konkretizování národní povahy zásadní. Za ně považují nejen použití českých receptů v rámci mizanscény, ale i využití jednoduše rozpoznatelných dezertů typických pro

⁷⁸BRADLEY, Peri. *More Cake Please – We're British!* In: BRADLEY, Peri. ed. *Food, Media and Contemporary Culture* 2016. London: Palgrave Macmillan UK, 2016, pg. 20.

⁷⁹MORAN, Albert. *Global franchising, local customizing: The cultural economy of TV program formats*. Continuum [online]. 2009, pg. 120.

⁸⁰Příkladem je výše zmíněný modrotisk.

⁸¹ BRADLEY, Peri. *More Cake Please – We're British!* In: BRADLEY, Peri. ed. *Food, Media and Contemporary Culture* 2016. London: Palgrave Macmillan UK, 2016, pg. 20.

český kontext. Podoba úvodní titulkové sekvence dodává slovy Navarra „lokální příchut“.⁸²

3.2.4 Soutěžní úkoly

Waren Belasco ve své knize *Food: The Key Concepts*⁸³ představuje myšlenku „národní kuchyně“⁸⁴, ta je podle něj určena sadou pravidel a norem známých všem členům skupiny, kterým je tato „kuchyně“ vlastní. Zároveň „národní kuchyni“ propojuje s konceptem „akcentu“. V tomto případě se nejedná o akcent v lingvistickém slova smyslu, ale o pozůstatek specifické kultury. Tento koncept pracuje s myšlenkou vlivu původu na pokrmy, které nejsou součástí „národní kuchyně“.⁸⁵ „Akcent“ se může v rámci realizace receptů projevit například v případě použití lokálních ingrediencí, které nejsou běžnou součástí receptu, ale jsou hojně užívané v rámci „národní kuchyně“, z níž vychází akcent. Koncept kulinářského „akcentu“ identifikuji i napříč televizním formátem *The Great British Bake Off*. Tato kapitola se věnuje otázce, zdali se práce s „akcentem“ proměňuje v závislosti na adaptaci a jak je „národní kuchyně“ artikulována.

Jak jsem již předeslala v kapitole věnované struktuře formátu, britská verze pracuje s tematizací epizod na základě pekařských či cukrářských technik. To ale není nutným pravidlem. Sedmá epizoda s názvem *Italian week*⁸⁶ je jasným důkazem. Zaměření této epizody zároveň ilustruje tvrzení Peri Bradley o velké míře artikulace multikulturality britské národní identity. Ačkoliv Bradley spatřuje tento jev hlavně v otázce sociálních aktérů,⁸⁷ já stejnou charakteristiku spatřuji i ve volbě začlenění receptů souvisejících s jinou „národní kuchyní“, než je britská – pro *The Great British*

⁸² NAVARRO, Vinicius. *More than Copycat Television: Format Adaptation as Performance*. In: OREN, Tasha a Sharon SHAHAF. *Global Television Formats: Understanding Television Across Borders*. Francis Group, 2012, pg 24.

⁸³ BELASCO, Warren. *Food: The Key Concepts*. Oxford, New York: Berg Publishers, 2008.

⁸⁴ Anglický termín „cousine“ se do češtiny překládá jako národní kuchyně, Belasco ale upozorňuje na fakt, že „kuchyně“ nemusí být nutně určená národem. Tento termín užívá i ve spojení se skupinami, které nejsou nutně definovány svou národností, ale spíš příslušností k danému kulturnímu kontextu. Navrhuje tedy možnost identifikace kuchyně například na úrovni sociálního statutu.

⁸⁵ BELASCO, Warren. *Food: The Key Concepts*. Oxford: Berg, 2008, pg. 15-16.

⁸⁶ *The Great British Bake Off*. 8. série, 7. ep. [epizoda televizního pořadu], Velká Británie, Love productions, 2017.

⁸⁷ BRADLEY, Peri. *More Cake Please – We're British!* In: BRADLEY, Peri. ed. *Food, Media and Contemporary Culture* 2016. London: Palgrave Macmillan UK, 2016, pg 20.

Bake Off defaultní. Vklad zahraniční kuchyně se projevuje ve více než jedné epizodě. Recepty pocházející z jiných kultur se objevují napříč sérií, a to často v kombinaci s recepty, které jsou skrze voiceover moderátorů rámovány jako tradiční pro britskou kulturu.⁸⁸ Ve druhé epizodě *The Great British Bake Off* dochází ke kombinaci britské tradice s japonskou. Zatímco v prvním a druhém úkolu se zadání pohybuje v parametrech toho, co soutěžící znají ze svého osobního života – používají recepty, které odpovídají jejich „akcentu“, v úkolu druhém musí připravit dezert, který vychází z asijské kultury – japonské tradiční sušenky „koláčky štěstí“.⁸⁹ Tuto epizodu považují za doklad vlivu mísení kultur na podobu zobrazované britské gastronomie.

Multikulturalita v otázce gastronomie je konstruována i skrze původ soutěžících. Vzhledem k tomu, že *The Great British Bake Off* zařazuje mezi soutěžící i imigranty, potomky imigrantů, či již několikátou generaci přistěhovalců, dochází k častému projevu „akcentu“ v aplikaci na recept určený diskurzem pořadu jako typicky britský. K tomuto jevu nedochází pouze na poli použitých ingrediencí, ale i ve volbě dekorace či vizuálu moučníku. Zatímco jeden ze soutěžích vytváří v rámci kreativní výzvy sušenkou deskovou hru s hrací deskou v podobě mapy Velké Británie a odkazuje tímto způsobem na příslušnost k britské identitě,⁹⁰ další z nich v jiné kreativní výzvě tematizuje kulturní dědictví spojené se svou zemí původu - Ruskem, a to skrze dort v podobě panenky Matrjošky.⁹¹ Identifikují zde dvojí práci s národní identitou. V případě práce se sociálními rolami aktérů je nutné zmínit fakt, že jsou určeni castingem – rozhodnutím tvůrců o začlenění soutěžících, kterým je vlastní jiná než britská kultura (čímž tvůrci podporují multikulturní aspekt britské identity). Avšak v případě volby receptů do dvou ze tří soutěžních úkolů jsou jejich rozhodnutí zcela autonomní, a tedy podléhající vlivu jejich původu. Zadání úkolů je druhým způsobem, kterým lze skrze gastronomii budovat národní identitu. To se projevuje na

⁸⁸ Například uvedení receptu jako „další klasika ve světě britského chleba“; „another classic in the world of great British bread“ (*The Great British Bake Off*. 8. série, 3. ep. [epizoda televizního pořadu], Velká Británie, Love productions, 2017. 0:19:20.).

⁸⁹ *The Great British Bake Off*. 8. série, 2. ep. [epizoda televizního pořadu], Velká Británie, Love productions, 2017.

⁹⁰ *The Great British Bake Off*. 8. série, 2. ep. [epizoda televizního pořadu], Velká Británie, Love productions, 2017.

⁹¹ *The Great British Bake Off*. 8. série, 1. ep. [epizoda televizního pořadu], Velká Británie, Love productions, 2017.

úrovni používání receptů pro Velkou Británii typických⁹² - ty odkazují na historii britské gastronomie – nebo již zmíněných zahraničních receptů odkazujících na současný stav národní gastronomie a její multikulturní charakter.

V rámci konstrukce národní identity skrze gastronomii pozoruji v rámci adaptace jasné proměny. Za změnu, která nejvíce upravuje podobu formátu, považuji zmenšení míry vlivu „akcentu“ účastníků. To zapříčiňují castingové volby tvůrčího týmu. Zatímco britská verze formátu mezi soutěžící zařazuje imigranty, potomky imigrantů a celkově skupinu lidí, jejíž původ ji determinuje k aplikaci kulinářského „akcentu“, v případě *Peče celá země* se mezi soutěžícími neobjevují příslušníci s „akcentem“. Jediný „akcent“, jenž by byl možný v rovině účastníků vnímat, je spojený s regionálním původem. Ten se ale na poli pojetí receptů a jejich přizpůsobování soutěžícími neprojevuje dostatečně výrazně, a proto jej shledávám za opomenutelný. V případě české verze formátu je patrný dramaturgický záměr vybudování silné ideje národní identity. Projevuje se ve výběru receptů pro soutěžní úkoly, které sice stejně jako v britské verzi v některých případech překračují hranice české národní identity,⁹³ ale míra zaměření na tradice české gastronomie je značně vyšší. Za ukázkový moment, kdy se záměr zvýšené míry cílení na českou národní identitu projevuje, považuji první úkol osmé epizody *Peče celá země*. Zadání úkolu je formováno okolo tradice sladkých hlavních jídel – konkrétně ovocných knedlíků, přičemž je tato tradice skrze komentář porotce označena za české specifiku.⁹⁴ Ačkoliv v zadání úkolu zazní „v úpravě jakou máte nejradši,“⁹⁵ a o nutnosti podoby spojené s českou tradicí se v něm nemluví, rozhodnutí účastnice připravit rakouskou variantu ovocného knedlíku je považováno v očích poroty za problematické.⁹⁶ Neakceptování jejího rozhodnutí považuji za důkaz toho, že na rozdíl od *The Great British Bake Off* česká

⁹²Zde opět vycházím z diskurzu pořadu, Voiceover moderátorů označuje některé z receptů za klasicky britské, a to například v případě koláče připravovaného za pomoci horké vody (*The Great British Bake Off*. 8. série, 6. ep. [epizoda televizního pořadu], Velká Británie, Love productions, 2017.), nebo historického receptu „Bedfordshire Clanger“, což je druh závynu typického pro region Bedfordshiru (*The Great British Bake Off*. 8. série, 8. ep. [epizoda televizního pořadu], Velká Británie, Love productions, 2017.).

⁹³Příkladem jsou francouzské makronky (*Peče celá země*. 1. série, 10. ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020.) nebo britský crumble (*Peče celá země*. 1. série, 8. ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020.)

⁹⁴*Peče celá země*. 1. série, 8. ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020. 0:02:42-0:03:45.

⁹⁵*Peče celá země*. 1. série, 8. ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020. 0:03:09-0:03:18.

⁹⁶*Peče celá země*. 1. série, 8. ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020.

verze formátu cílí ve větší míře na posílení jednotné národní identity, zatímco britská verze akceptuje, ba dokonce podporuje svou multikulturalitu.

V rámci adaptace kulturně specifického prvku, za který zadání úkolů považují, dochází k proměně způsobu jeho využití k artikulaci kulturního kontextu. Zatímco *The Great British Bake Off* ve velké míře akcentuje multikulturální povahu své současné gastronomie a vliv „národních kuchyní“ celého světa, které se v ní odráží, *Peče celá země* se snaží o zobrazení jednotné národní identity. To je patrné i přes zohlednění a začlenění mezinárodních gastronomických trendů, jež překračují hranice české „kuchyně“. Za hlavní faktor, který podporuje silnou kulturní identitu, považují absenci dílčích „akcentů“ soutěžících – místo nich totiž utváří jeden kolektivní akcent českého kulturního kontextu.

3.2.5 Soutěžící

Ačkoliv kritéria, dle kterých jsem vytvořila kategorie, na nichž zakládám komparaci formátu, vycházejí z úrovní adaptace stanovených Albertem Moranem,⁹⁷ tato kapitola ze zmíněných kritérií nevychází. Moran mezi úrovně adaptace neřadí hledisko sociálních aktérů. Já jsem se ho v rámci komparace rozhodla zohlednit. Důvodem mého rozhodnutí je ověření hypotézy, zdali formát skrze sociální aktéry buduje národní identitu a jestli v závislosti na tuto snahu musí dojít k proměně na úrovni sociálních aktérů, aby byla zachována relevance vůči kulturnímu kontextu.

Dvanáct sociálních aktérů různých původů v rozmezí deseti epizod bojuje o titul nejlepšího amatérského pekaře. Oficiální web *The Great British Bake Off* klade důraz na možnost účastnit se nezávisle na původu, rase, sexualitě a podobných faktorech. Jediným pravidlem se zdá být vztah k pečení, který není zakořeněn v profesionalitě.⁹⁸ Cílem je tedy obsáhnout co nejširší spektrum sociálních aktérů, čímž dojde k reflexi všech vrstev britské společnosti. Alespoň tak se podobá castingu skrze propagaci jeví. Peri Bradley se ale vůči tomuto tvrzení vyhrazuje. Jelikož formát identifikuje jako

⁹⁷MORAN, Albert. *Global franchising, local customizing: The cultural economy of TV program formats*. Continuum [online]. 2009, pg. 120.

⁹⁸About the Show | The Great British Bake Off. The Great British Bake Off [online]. Copyright © Love Productions 2021 [cit. 04.03.2021]. Dostupné z: <https://thegreatbritishbakeoff.co.uk/about-the-show/>.

cílený na střední a vyšší střední sociální vrstvu, spatřuje stejnou sociální skupinu i v rámci vybraných soutěžících. Poukazuje hlavně na hledisko zaměstnání, protože právě skrze něj lze určit příslušnost k ekonomické a sociální třídě. Podotýká, že v rámci *The Great British Bake Off* se objevují jen sociální aktéři, kteří jsou zaměstnání, studenti, v důchodu anebo rodičem v domácnosti, což označuje jako absenci náznaku nižší třídy.⁹⁹ V případě osmé sezóny, která je objektem komparace, lze tento jev ukázat na konkrétních případech. Pouze tři ze soutěžících nemají stálé povolání, a to protože jde o ženu v důchodu, matku v domácnosti a studenta. Pozice studenta a matky v domácnosti ovšem opět značí určitou životní úroveň a privilegium možnosti nepracovat. Povolání zbylých soutěžících se pohybuje v různorodém spektru od bankéře k vědkyni. V případě *Peče celá země* je ze dvanácti soutěžících opět více než polovina tvořena pracujícími lidmi. Výjimkou je sedmnáctiletý student, invalidní důchodkyně, matka v domácnosti a matka na rodičovské dovolené. Zároveň je do řad soutěžících zařazená nezaměstnaná žena, v jejímž případě jde ale o vlastní rozhodnutí a volbu nomádského způsobu života v obytném autě. V rámci ekonomického statutu soutěžících lze tedy v případě české adaptace formátu pozorovat širší spektrum. V opozici vůči Peri Bradley, která jako cílové publikum *The Great British Bake Off* identifikuje střední a vyšší střední vrstvu, já pro českou verzi formátu identifikuji tendenci cílení na publikum spíše než určené ekonomickými faktory, definované vztahem k rodinnému životu. Tuto tendenci usuzuji nejen z počtu matek v kruhu sociálních aktérů, ale i častého zmiňování rodinného života v rámci narativu.¹⁰⁰

Zastoupení v rámci ekonomického rozložení společnosti není jediným hlediskem, které se dá v případě výběru sociálních aktérů pozorovat. Dalšími faktory spojenými s kategorií soutěžících je jejich gender, náboženství, národnostní původ a příslušnost k menšině. V tematizaci otázky genderu využívám teze Emmy Casey. Ta ve svém

⁹⁹BRADLEY, Peri. *More Cake Please – We're British!* In: BRADLEY, Peri. ed. *Food, Media and Contemporary Culture* 2016. London: Palgrave Macmillan UK, 2016, pg. 20.

¹⁰⁰ Soutěžící mluví o tradici receptu v rámci rodiny, o tom, že jde o recept oblíbený jejich dětmi. K rodinným vazbám se vyjadřují i porotci. Příkladem může být instance, v níž porotkyně odkazuje na to, že se jedná o oblíbený recept jejího otce. (*Peče celá země*. 1. série, 8.ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020, 0:14:58-0:15:06.)

článku *From cookery in Colour to The Great British Bake Off*,¹⁰¹ v němž v rámci feministického čtení kontextualizuje vývoj televizních pořadů o pečení, mluví o průlomovém prvku *The Great British Bake Off* – začlenění mužských aktérů. Casey staví pořad do pozice inovátora, který rozbíjí zavedenou podobu pořadů o pečení jako prostoru pro získání „přijatelné“ a respektovatelné podoby femininity.¹⁰² Tato subverze vůči typické podobě pořadu o pečení je spojena nejen s inkluzí mužů na pozici soutěžících, ale i s proměnou vnímání domácího pečení. Zatímco v dosavadních televizních textech bylo pečení vnímáno jako otázka péče o domácnost – nebo slovy Casey – pečení jako domácí práce, je v případě *The Great British Bake Off* rámováno jako soutěžní aktivita spojená se světem profesionálního pečení.¹⁰³ Obsazení osmé série pracuje s vyváženým zastoupením mužských a ženských aktérů, což ji může stavět do genderově neutrální pozice, stále je ale nutné uvést do popředí fakt, že se zde neobjevuje žádná osoba jiného než cis-genderu. V případě českého protějšku v rámci genderového zastoupení nelze mluvit o vyrovnanosti – na devět ženských soutěžících připadají pouze tři muži. I přes nižší počet mužů v pozici soutěžících vnímám *Peče celá země* jako genderově neutrální. Toto přesvědčení pramení nejen z inkluze mužů ale rámování pečení jako dostupného a možného pro různé genderové identity. Tuto charakteristiku považuji za prvek pro formát univerzální, tedy přenositelný napříč kulturními kontexty.

O čem vybraní sociální aktéři v případě *The Great British Bake Off* vypovídají, je různorodý charakter britského obyvatelstva, a tedy i její identity na základě jiných ukazatelů, než jsou ekonomické a genderové. Nosná je například otázka náboženství. Ačkoliv je ve Velké Británii dominantním náboženstvím křesťanství, je možné v rámci národní identity pozorovat roztržičnost vycházející z četnosti jiných praktikovaných náboženství.¹⁰⁴ Tato roztržičnost jen dále ilustruje multikulturní povahu britské národní identity, která se projevuje i v rámci komparovaných pořadů.

¹⁰¹CASEY, Emma. *From Cookery in Colour to The Great British Bake Off: Shifting gendered accounts of home-baking and domesticity*. European Journal of Cultural Studies [online]. 2019, 22(5-6), 579-594 [cit. 2021-04-09].

¹⁰² Tamtéž, str. 10.

¹⁰³ Tamtéž, str. 11.

¹⁰⁴ WHITE, Emma. *Religion in England and Wales 2011* [online]. Office for National Statistics.

11.12.2012 [cit.9.4.2021]. Dostupné z:

<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/culturalidentity/religion/articles/religioninenglandandwales2011/2012-12-11>.

Příkladem začlenění této roztržitosti může být vítězka šesté série *The Great British Bake Off* Nadiya Hussain – muslimka, která praktikuje své náboženství skrze nošení hidžábu. Ačkoliv v případě osmé série neakcentuje žádný ze soutěžících své náboženství podobným způsobem, parametr z předchozích sérií se přenáší na pole celého *The Great British Bake Off*. Podobnou akcentaci hlediska náboženství v rámci *Peče celá země* nepozorují, ovšem tuto absenci náboženského faktoru považují za vycházející ze vztahu české identity k náboženství. Obecný konsensus vztahu k náboženství v rámci České republiky ilustrují výsledky sčítání lidu z roku 2011, kdy se k otázce vyznání 44,7 % populace nevyjádřilo, zatímco za „bez vyznání“ se označilo 34,5 % obyvatel¹⁰⁵, což vypovídá o důležitosti (nebo spíše absenci) náboženství v rámci české národní identity.

Zastoupení se v *The Great British Bake Off* dostává i imigrantům, jejich potomkům a následujícím generacím. Projevy původu z jiného kulturního kontextu jsem již zmiňovala v podkapitole věnované gastronomii. Stejně tak jako kulinářský „akcent“ představuje roztržitost podoby současné britské „kuchyně“, i samotní soutěžící pocházející z jiných zemí odkazují k charakteristice britské společnosti. Zařazení sociálních aktérů, kteří pocházejí z jiné země, ilustruje současnou multikulturální povahu soudobé identity Velké Británie. Tento faktor multikulturality se v rámci české verze formátu neprojevuje, což považuji jako projev snahy o reflexi co nejobecnější představy o obyvateli České republiky. *Peče celá země* tedy na rozdíl od *The Great British Bake Off* ukazuje jednotnou kulturu bez vlivů přistěhovalců, s jedinou možnou variací v otázce regionálního původu soutěžících.

Parametry, dle kterých jsou voleni sociální aktéři na pozice soutěžících, dle mého názoru vypovídají o podobě sociální struktury dané země a zároveň ilustrují cílového diváka. Peri Bradley pozoruje na úrovni soutěžících korelaci mezi jejich příslušností ke střední a vyšší střední třídě se zaměřením na diváky ze stejné sociální vrstvy.¹⁰⁶ V české verzi formátu proto interpretuji vysokou míru matek v pozici soutěžících jako snahu o cílení na rodinné publikum z větší části tvořené ženami. Otázka cílového

¹⁰⁵Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu [online]. Český statistický úřad, 27.2.2014 [cit.9.4.2021]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551795/17022014.pdf/c533e33c-79c4-4a1b-8494-e45e41c5da18?version=1.0>.

¹⁰⁶ BRADLEY, Peri. *More Cake Please – We're British!* In: BRADLEY, Peri. ed. *Food, Media and Contemporary Culture* 2016. London: Palgrave Macmillan UK, 2016, pg. 20.

publika ale není jediným aspektem změn v rámci adaptace kategorie soutěžících. *The Great British Bake Off*, ačkoliv silně navazující na pocit nostalgie ve spojení s kategorií televize národního dědictví,¹⁰⁷ v otázce soutěžících reflektuje současný multikulturní charakter Velké Británie. *Peče celá země* na straně druhé silně tíhne k zobrazení české národní identity jako jednotné a celistvé, s důrazem na historii, folklór¹⁰⁸ a tradice.

3.2.6. Moderátoři a porota

Kategorie, která hraje v otázce stavby povahy formátu důležitou roli, je kategorie moderátorů a poroty. Funkce těchto dvou skupin je ale rozličná. Zatímco porotci dodávají domácímu pečení seriózitu, a tím se z „pečení-jako-domácí-práce“ stává oblast profesionality,¹⁰⁹ moderátoři splňují více funkcí, a to často v kombinaci. Nejen, že jsou zdrojem humoru, ale zároveň z jejich replik pramení ukotvení receptů jako pro danou kulturu významných.¹¹⁰ V této podkapitole se budu věnovat otázce určení moderátorů a porotců jako prvku univerzálního či podléhajícího proměně kulturního kontextu v rámci adaptace.

Stejně jako v případě soutěžících i volba moderátorů a porotců vypovídá o charakteru formátu. Opět vycházím z tezí Peri Bradley, která identifikuje tyto aktéry jako korelující se středostavovskou povahou formátu. Vzhledem ke stáří jejího článku *More Cake Please – We’re British!* z roku 2016 se neodkazuje k porotkyni Prue Leith objevující se v osmé sérii, ale její předchůdkyni – Mary Berry. Tu označuje za „signifikant monarchie“ a to hlavně díky způsobu vyjadřování a jejímu věku.¹¹¹ Stejný význam se dá přisoudit i její nástupkyni. Prue Leith je, stejně jako Mary Berry,

¹⁰⁷ Tamtéž. str. 18.

¹⁰⁸ Folklór se projevuje hlavně skrze narativ a osobnost jedné ze soutěžících – Petry. Ta je skrze medailonky a charakteristiku, kterou o sobě sama podává skrze promluvy rámována přes náklonnost k tradicím a folklóru, což se projevuje nejen v tom, co o sobě říká, ale i v způsobech kterými plní soutěžní úkoly.

¹⁰⁹ CASEY, Emma. *From Cookery in Colour to The Great British Bake Off: Shifting gendered accounts of home-baking and domesticity*. European Journal of Cultural Studies [online]. 2019, 22(5-6), 579-594 [cit. 2021-04-09]. pg. 11.

¹¹⁰ Ukázkový komentář k původu dezertu likérová špička; *Peče celá země*. 1. série, 9.ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020. 0:20:30-0:20:41.

¹¹¹ BRADLEY, Peri. *More Cake Please – We’re British!* In: BRADLEY, Peri. ed. *Food, Media and Contemporary Culture* 2016. London: Palgrave Macmillan UK, 2016, pg. 19.

prominentní britskou televizní osobností spojovanou s gastronomií.¹¹² Zároveň, opět v přímém vztahu k charakteristice předcházející porotkyně, je ženou vysokého věku a vysoké úrovně.¹¹³ Zatímco Prue Leith figuruje jako zástupce vyšší třídy, její protějšek – porotce Paul Hollywood, je v interpretaci Bradley dokladem možnosti mobility v rámci stratifikace společnosti. Hollywood, byť jen svým akcentem, odkazuje na svůj původ, který není v souladu s původem Prue Leith. Tento fakt je argumentem pro tvrzení, že původ není překážkou v otázce pohybu v rámci společenských vrstev.¹¹⁴ *The Great British Bake Off* na pozice porotců dosazuje profesionály, kteří ale zároveň mají pozici v obecném kulturním povědomí Velké Británie. Na rozdíl od britské podoby dua porotců se oba čeští porotci v kontextu televizního vysílání objevují poprvé. Josef Maršálek i Mirka van Gils Slavíková jsou profesionálními cukráři/pekaři a významnými osobnostmi v oblasti gastronomie. Ačkoliv jsou oba autoři kuchařek, jejich osobnosti do obecného českého kulturního kontextu nepřesahují. Tento fakt se prokazuje i v rámci nutnosti představit porotce v osobním medailonku,¹¹⁵ což by v případě britské verze formátu bylo nadbytečné, jelikož porota je tvořena známými osobnostmi. Vysoká míra profesionality porotců vytváří v případě *Peče celá země* stejnou charakteristiku jako v případě britské verze – dochází k proměně pohledu na domácí pečení. Co ale v případě české verze považují za odlišné, je možnost interpretace původu porotců jako signifikantu pro podobu národní identity. Rozdíl mezi Josefem Maršálkem a Mirkou van Gils Slavíkovou není úměrný případu Paula Hollywooda a Prue Leith, u nichž se projevuje hlavně v otázce řečového registru a akcentu. Za jediný ukazatel vypovídající o české kultuře spojený s dvojicí porotců považují tedy jejich dosavadní „ne-existenci“ v médiích, čímž ilustrují pozici pekařů/cukrářů v českém mediálním světě.¹¹⁶

Jak jsem již zmínila v úvodu kapitoly, moderátorské duo ve formátu zastupuje pozici zdroje humoru. Důležitost této složky se projevuje na obsazení moderátorského dua.

¹¹² Před tím, než se objevila v *The Great British Bake Off* působila jako porotkyně v pořadu *The Great British Menu* [televizní pořad], Velká Británie, BBC Two, 2006- současnost.

¹¹³ Mary Berry je k roku 2021 86 let, zatímco Prue Leith 81 let.

¹¹⁴ BRADLEY, Peri. *More Cake Please – We're British!* In: BRADLEY, Peri. ed. *Food, Media and Contemporary Culture* 2016. London: Palgrave Macmillan UK, 2016, pg. 19.

¹¹⁵ *Peče celá země*. 1. série, 1.ep. [epizoda televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020. 0:09:20 0:09:44 a 0:47:24-0:47:48.

¹¹⁶ Tato teze se ale neprojevuje v případě všech osob spojených s gastronomií, v českém mediálním prostoru se pohybují kuchaři v pozici celebrit. Já uvažuji v kontextu specifikace na oblast cukrařiny/pekařství.

V britském kontextu se jedná o Noela Fieldinga a Sandi Toksvig. Obě osobnosti se proslavili z velké části jako komici, což se projevuje i na způsobu, jakým moderují. Jejich osobnosti lze ale interpretovat i jinak než jen jako zdroje humoru. Sandi Toksvig je původem z Dánska a v kontextu Velké Británie je tedy přistěhovalcem, což opět podporuje zobrazení národní identity jako multikulturální. Toksvig zároveň podporuje charakteristiku *The Great British Bake Off* jako „pro všechny“ a to tím, že je otevřeně homosexuální a v manželském svazku se ženou. Přesah v podobných intencích má i osobnost Noela Fieldinga. Nevychází ale z jeho sexuality – leží v otázce příslušnosti k subkultuře. Fielding sám sebe označuje za člena goth subkultury, což se v jeho případě projevuje hlavně v otázce vzhledu¹¹⁷ - jeho přítomnost lze tedy interpretovat opět jako poukázání na charakteristiku formátu jako přístupného „pro všechny“. Stejně intence ale nelze pozorovat v případě české moderátorské dvojice – Václava Kopty a Terezy Bebarové. Oba jsou po vzoru britských protějšků v českém kontextu známými osobnostmi. V jejich případě absentuje přímá vazba ke komice, což se projevuje i na podobě české verze – je patrná nižší důležitost komiky. Stejně jako v případě porotců dle mého úsudku nelze volbu těchto dvou konkrétních osobností interpretovat jinak, než že vychází z jejich pozice v rámci českého kulturního kontextu. Jistou míru přesahu avšak pozoruji v případě volby jednoho mužského moderátora. Toto rozhodnutí totiž podporuje genderovou neutralitu.

Kategorii porotců a moderátorů považuji za univerzální prvek. Ačkoliv je možné volbu osobností interpretovat v závislosti na povaze kulturního kontextu, nedochází dle mého úsudku k proměně parametrů volby. Pokud by faktory spojené s osobním životem osobností byly opomenuty, je charakteristika těchto pozic stejná. V případě moderátorů se jedná o dvojici, která je součástí kulturního kontextu a pro diváka bude známá. Porotci oproti tomu pochází ze světa profesionální gastronomie, čímž mění vnímání domácího pečení na oblast profesionality. Je ovšem nutné zmínit, že v případě *The Great British Bake Off* je duo porotců obohaceno o významnou pozici v kulturním kontextu. Dle mého názoru lze tento faktor považovat za sekundární, jelikož jejich hlavní funkce spočívá v již zmíněné odbornosti a profesionalitě.

¹¹⁷ A to hlavně v otázce make-upu a prominentních očních linek.

4. Shrnutí

Jelikož v předchozích kapitolách proběhla komparace všech vytyčených kategorií, bude tato kapitola zaměřena na shrnutí z nich vycházejících tezí. Budu ji konstruovat podle pořadí, ve kterém jsou kategorie uvedeny v rámci kapitol. Konkrétně se zaměřím na určení komparovaných prvků jako univerzálních a kulturně specifických, podle parametrů stanovených v kapitole věnující se metodologii.

První analyzovanou kategorií je základní struktura. V této kapitole jsem se věnovala rozdílnostem původního a adaptovaného formátu na úrovni strukturních složek a segmentace spolu se základní premisou. V úvodu kapitoly pracuji s hypotézou, v níž stanovuji základní strukturu a premisu jako pevně stanovenou formátem, a tedy nepodléhající proměnám v rámci adaptace. Během komparace jsem došla k závěru, že na poli adaptace formátu *The Great British Bake Off* dochází pouze k mírným odchylkám, a to na úrovni tematizace epizod, využití produkt placementu a sponzoringu. V závěru kapitoly je tedy hypotéza potvrzena pouze částečně. Větší část prvků spojených se strukturou je sice univerzální, jako například segmentace, či jeho soutěžní charakter, avšak identifikuji i prvky kulturně specifické, za něž považuji již zmíněný sponzoring a tematizaci epizod, která je vázaná na prostředí vzniku.

Na základní strukturu navazují komparací historického segmentu. V rámci kapitoly komparuji jeho četnost napříč celou sérií, ale také jeho tematickou orientaci a konstrukci. Rozdíl mezi národními verzemi pozoruji hlavně v akcentaci funkcí segmentu. Zatímco britská varianta rámuje historický segment jako vzdělávací, v české verzi je dominantní funkce segmentu jako prvku, který *Peče celá země* specifikuje jako závislý na kulturním kontextu. Podoba v obou verzích se sice věnuje zahraničním dezertům¹¹⁸, ale v případě *Peče celá země* je tento dezert vztahován k české kultuře jako něco, co je v kulturním kontextu obecně známé. Zároveň je v případě české verze formátu zvýšena míra četnosti segmentu. Jeho tematizace se navíc odchyluje od přímého zaměření na dezerty a je rozšířená o historii gastronomie a českého folklóru. Vzhledem k proměně parametrů segmentu a úpravě jeho povahy, považuji tento prvek za kulturně specifický.

¹¹⁸*The Great British Bake Off* využívá Stroopwaffle, zatímco *Peče celá země* se věnuje Sachertorte.

Na úrovni stylu se věnuji úvodní titulkové sekvenci a mizanscéně. Práci s podobou a umístění studia rozdělují na dvojí, odkazující na kulturní kontext a univerzální. Zatímco vnější podoba studia a jeho umístění se nese ve stejných parametrech na poli obou verzí formátu, vnitřní podoba se liší. V rámci mizanscény je možné pozorovat vlajkovou girlandu pracující s barvami a (v případě britské verze) vzorem národní vlajky. V případě *Peče celá země* navíc v rámci komparace uvádím prvky, které přímo odkazují k českému kulturnímu dědictví, čímž je například využití modrotisku v designu studia. Tyto poznatky dokazují, že v rámci vizuálu studia je možné pozorovat univerzální i kulturně specifické prvky. Zároveň se v této kapitole věnuji otázce úvodní titulkové sekvence, kterou považuji za kulturně specifikovanou v rámci adaptace, a to skrze začlenění českojazyčných receptů a moučníků, které jsou později označeny jako typické pro kulturní kontext.

Velkou míru kulturní specifikace lze pozorovat v rámci soutěžních úkolů. V rámci kapitoly jim věnovaným se zabývám otázkou „národní kuchyně“ a kulinářského „akcentu“. Vycházím zde z myšlenky, že každý ze soutěžících v rámci zadaných úkolů nějak pracuje s vlastním kulinářským „akcentem“, který je pevně spojený s původem soutězího. V případě *The Great British Bake Off* skrze teze Peri Bradley¹¹⁹ identifikuji velkou míru multikulturality ať už v otázce zadaných receptů, či vlivu „akcentu“ soutěžících. Skrze porovnání podoby zadání v případě české verze formátu identifikuji větší důraz na recepty spojené s kulturním kontextem, ačkoliv nelze tvrdit, že se v rámci *Peče celá země* nepracuje s recepty jiných kultur.

V závěru komparace se zaměřuji na sociální aktéry, a to ve dvou kapitolách, jedné věnované soutěžícím a druhé moderátorům a porotě. V rámci otázky sociálních aktérů se zaměřuji na způsob, jakým je skrze ně budována národní identita. *The Great British Bake Off* skrze své účastníky představuje progresivní identitu současné Británie spočívající v genderové neutralitě a začlenění imigrantů, jejich potomků a dalších generací. Identita formovaná skrze *Peče celá země* sice vykazuje taktéž znaky genderové neutrality, nebo alespoň jejího zdání, eliminuje ale práci s národnostními menšinami, stejně tak jako s náboženskými, což ale neinterpretuji jako cílené rozhodnutí, či absenci příležitosti pro tyto skupiny, ale spíše jako ilustraci

¹¹⁹BRADLEY, Peri. *More Cake Please – We’re British!* In: BRADLEY, Peri. ed. *Food, Media and Contemporary Culture* 2016. London: Palgrave Macmillan UK, 2016, pg. 9-26..

demografie cílového diváka , a tedy i podobu modelového uchazeče o post soutěžícího.

V případě moderátorů a porotců se zabývám jejich funkcí. Považuji ji za univerzální, jelikož napříč národními verzemi nedochází k změně povahy jejich funkce. Porotci nadále dodávají domácímú pečení rámeček profesionality, zatímco moderátoři dále figurují jako postavy známé v daném kulturním kontextu pracující s komickou složkou humoru.

Závěr

Komparace *The Great British Bake Off* a české podoby totožného formátu *Peče celá země* poukazuje na rozdílnost charakteru těchto dvou pořadů, jejíž příčinou je transnacionální adaptace. V rámci šesti kapitol jsem se zaměřila na proměny podléhající změně kulturního kontextu, které napomáhají zmapovat problematiku transnacionální adaptace non-fikčního televizního formátu a použité strategie.

Komparované kategorie jsem zvolila na základě úrovní adaptace Alberta Morana¹²⁰, které jsem konkretizovala tak, aby bylo možné je přímo aplikovat na daný formát. Zároveň jsem úroveň adaptace rozšířila o složku sociálních aktérů, neboť se domnívám a v rámci kapitoly 3.2.5 i argumentuji, že právě otázka soutěžících je důležitou složkou pro konstrukci národní identity. Taktéž jsem stanovila dva typy prvků, které jsem v rámci komparace identifikovala – jsou jimi prvky univerzální a prvky kulturně specifické.

Komparaci jsem podrobila jednu sezónu z britské i české verze formátu, konkrétně se jedná o osmou sezónu *The Great British Bake Off* a první sezónu *Peče celá země*. Argumentace pro výběr sezón je založena na největší míře podobnosti ve spojení s nejbližším rokem produkce. Věnovala jsem se konkrétně obecné struktuře pořadu, vzhledu studia a podobě úvodní titulkové sekvence, soutěžním úkolům, soutěžícím a porotě s moderátory.

Tato část závěru poslouží k uvedení mého stanoviska vůči cíli práce. Předmětem práce bylo nejen věnovat se problematice přenosu formátu napříč kulturními kontexty ale zároveň stanovit adaptační strategie, které byly v rámci přenosu použity. Komparace poskytuje vhled do povahy formátu, která má být během adaptace zachována. V rámci obou pořadů je možné identifikovat budování národní identity nejen skrze časté odkazy na kulturní kontext, ale i castingová rozhodnutí na poli účastníků¹²¹. Je nutné zmínit, že česká adaptace se od britského formátu odlišuje jen v momentech, kdy je to nutné pro konkretizaci identity pořadu spojené s kulturním

¹²⁰MORAN, Albert. *Global franchising, local customizing: The cultural economy of TV program formats*. Continuum [online]. 2009, pg. 120-121.

¹²¹Jak již argumentuji výše, v kapitole 3.2.5, podoba skupiny soutěžících reflektuje složení skupiny obyvatel národa, a tedy napomáhá k výstavbě národní identity.

kontextem. Za hlavní adaptační strategii tedy pokládám volbu tvůrců *Peče celá země* využít kulturní specifičnosti formátu ve prospěch pořadu a skrze prvky, které jsou i v případě *The Great British Bake Off* definující pro britské prostředí, se odkazovat na český kulturní kontext. Zároveň lze v rámci adaptační strategie pozorovat stanovení určitých prvků jako „nad-kulturních“ – tedy univerzálních a „přeložitelných“ do jakéhokoliv prostředí. Tyto prvky jsou v rámci pořadů totožné, což je reflektováno v rámci mé komparace, stejně tak jako užití prvků kulturně specifických.

Ačkoliv je formát *The Great British Bake Off* zasazen do „univerzálního rámce“, jeho hlavní charakteristikou je možnost kulturní specifikace, což se projevuje v rámci komparace s českou verzí *Peče celá země*. Mezi konkrétní projevy možnosti specifikace řadím například odkazy na modrotisk v rámci vizuálu studia, podobu úvodní titulkové sekvence a také zadávání soutěžních úkolů s vysokou mírou návaznosti na kulinářskou tradici.

Vzhledem k tomu, že se tato práce zaměřuje pouze na jeden televizní formát, je nasnadě možnost rozšíření konceptu práce do jiných oblastí. Analýza adaptací na základě kulturního přenosu by se dala převést na úroveň celého sub-žánru kulinářských soutěžních pořadů, čímž by došlo k zvýšení validity zobecněných tezí vycházejících z dílčích komparací. V případě podrobnějšího zaměření na *The Great British Bake Off* by v práci většího rozsahu bylo směřodlatné věnovat se i otázce produkce a propagace.

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny:

Come dine with me [televizní pořad], Velká Británie, ITV studios, 2005- současnost.

Hell's kitchen [televizní pořad], Velká Británie, ITV studios, 2004-2009.

Masterchef [televizní pořad], Velká Británie, BBC, 2005 – současnost.

Peče celá země. 1. série. [série televizního pořadu], Česko, ČT1, 2020.

The great british bake off [televizní pořad], Velká Británie, Love productions, 2010 – současnost.

The Weakest Link [televizní pořad], Velká Británie, BBC, 2000–2017.

Who Wants To Be a Millionair [televizní pořad] Velká Británie, ITV, 1998–2014.

WHITE, Emma. *Religion in England and Wales 2011* [online]. Office for National Statistics. 11.12.2012 [cit.9.4.2021]. Dostupné z: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/culturalidentity/religion/articles/religioninenglandandwales2011/2012-12-11>.

Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu [online]. Český statistický úřad, 27.2.2014 [cit.9.4.2021]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551795/17022014.pdf/c533e33c-79c4-4a1b-8494-e45e41c5da18?version=1.0>.

About the Show | The Great British Bake Off. The Great British Bake Off [online]. Copyright © Love Productions 2021 [cit. 04.03.2021]. Dostupné z: <https://thegreatbritishbakeoff.co.uk/about-the-show/>.

Literatura:

BELASCO, Warren. *Food: The Key Concepts*. Oxford, New York: Berg Publishers, 2008.

BRADLEY, Peri. *More Cake Please – We're British!* In: BRADLEY, Peri. ed. *Food, Media and Contemporary Culture 2016*. London: Palgrave Macmillan UK, 2016, pg. 9-26.

CASEY, Emma. *From Cookery in Colour to The Great British Bake Off: Shifting gendered accounts of home-baking and domesticity*. *European Journal of Cultural Studies*. 2019, 22(5-6), 579-594

HIGGINS, Charlotte. *The genius of The Great British Bake Off*. *The Guardian* [online]. 6.10.2015. [cit. 5.3.2021] Dostupné z: <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2015/oct/06/genius-of-great-british-bake-off>.

HUTCHEON, Linda. *A Theory of Adaptation*. London: Routledge, 2006.

MORAN, Albert. *Global franchising, local customizing: The cultural economy of TV program formats*. *Continuum*. 2009, 23(2), 115-125.

MORAN, Albert. *Understanding the Global TV Format*. UK Bristoll: Intellectbooks, 2006.

NAVARRO, Vinicius. *More than Copycat Television: Format Adaptation as Performance*. In: OREN, Tasha and Sharon SHAHAF. *Global Television Formats: Understanding Television Across Borders*. Francis Group, 2012.

OREN, Tasha and Sharon SHAHAF, ed. *Global Television Formats: Understanding Television Across Borders*. Francis Group, 2012.

WELLS-LASSAGNE, Shannon. *Television and Adaptation: Defining Terms*. New York: Routledge, 2019.

NÁZEV:

Komparace *The Great British Bake Off* a české verze formátu – *Peče celá země*

AUTOR:

Michaela Štálová

KATEDRA:

Katedra divadelních a filmových studií

VEDOUCÍ PRÁCE:

Mgr. et Mgr. Jana Jedličková, Ph.D.

ABSTRAKT:

Bakalářská práce zaměřená na komparaci britského TV formátu *The Great British Bake Off* a jeho české verze *Peče celá země* má stanovený cíl v identifikaci nejen rozdílů mezi osmou sérií britské verze formátu a první sérií české verze, ale i použitých adaptačních strategií. Komparované kategorie jsem stanovila na základě úrovní adaptace Alberta Morana a jsou jimi: základní struktura pořadu, historické segmenty, vzhled studia a úvodní titulková sekvence, soutěžní úkoly, soutěžící a moderátoři a porota. V rámci sledovaných kategorií je cílem identifikovat univerzální a kulturně specifické prvky, které ilustrují rozdíly zapříčiněné adaptací formátu pro jiný kulturní kontext.

V závěru práce docházím k tomu, že je v obou verzích formátů možné identifikovat prvky podporující kulturní specifitu. Díky tomuto poznání identifikuji jako hlavní adaptační strategii využití potenciálu kulturně specifických prvků pro přiblížení pořadu kulturně specifickému publiku.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Adaptace, televizní formát, kulturní kontext, komparace

TITLE:

Comparison of *The Great British Bake Off* and czech version of the format – *Peče celá země*

AUTHOR:

Michaela Štálová

DEPARTMENT:

The Department of Theatre, and Film Studies

SUPERVISOR:

Mgr. et Mgr. Jana Jedličková, Ph.D.

ABSTRACT:

Bachelor's thesis focused on comparison of British TV format *The Great British Bake Off* and its Czech version *Peče celá země* has its goal set in identification not only of differences between the eighth season of the British version and the first season of the Czech version, but also of used adaptation strategies. I have set the compared categories based on Albert Moran's levels of adaptation. The categories are basic structure of the show, historical segments, set visuals and title sequence, challenges, competitors, judges, and hosts. The main goal of the compared categories is to identify universal and culturally specific elements that illustrate differences caused by transnational adaptation.

In the conclusion, both format versions have elements of cultural specificity. Because of that I identify the main adaptation strategy as using potential of culturally specific elements to benefit the show and to bring it closer to a culturally specific audience.

KEYWORDS:

Adaptation, comparison, tv format, cultural context